

ALLIANCE OF CIVILIZATIONS

ALIANÇA DE CIVILITZACIONS

Informe del Grup d'Alt Nivell

13 de novembre del 2006

Part I

I. REDUCCIÓ DE LES DIVISIONS GLOBALES

1.1 El desequilibri del món actual encén les alarmes. Molts opinen que el segle passat ens va portar progrés, prosperitat i llibertat en uns nivells sense precedents. D'altres pensen que fou l'inici d'una era de subjugació, humiliació i desposseïció. El nostre món presenta grans desigualtats i paradoxes: és un món on la renda de les tres persones més riques del planeta és superior a la suma de les rendes dels països menys desenvolupats del món, on la medicina moderna fa miracles cada dia i tanmateix tres milions de persones moren cada any de malalties que es podrien evitar, on posseïm més coneixements que mai abans sobre universos allunyats i tanmateix 130 milions de nens no tenen accés a l'educació, on tot i l'existència d'acords i d'institucions multilaterals, la comunitat internacional sovint contempla impotent conflictes i genocidis. Per la majoria de la humanitat, alliberar-se de les necessitats i de la por continua sent un objectiu tan inassolible com sempre.

1.2 Vivim també en un món cada vegada més complex, on les percepcions polaritzades, alimentades per la injustícia i la desigualtat, sovint porten a la violència i al conflicte, amenaçant l'estabilitat internacional. En els últims anys, les guerres, les ocupacions i els actes de terrorisme han exacerbat els recels i temors recíprocs entre les diferents societats i dins les mateixes societats. Alguns dirigents polítics, sectors dels mitjans de comunicació i també alguns grups radicals han explotat aquest ambient, reflectint imatges d'un món format per cultures, religions i civilitzacions que s'exclouen mútuament, diferents des del punt de vista històric i abocades a la confrontació.

1.3 Lamentablement, l'ansietat i la confusió creades per la teoria del "xoc de civilitzacions" han distorsionat els termes del discurs sobre l'autèntica naturalesa del conflicte a què s'enfronta el món. La història de les relacions entre cultures no es limita a una història de conflictes i d'enfrontament. També reposa sobre segles

d'intercanvis constructius, de fèrtils encreuaments i de coexistència pacífica. A més, la classificació de societats que internament són flexibles i diverses dins els rígids paràmetres d'una civilització dificulta altres vies més lúcides per entendre qüestions relacionades amb la identitat, la motivació i la conducta. La fractura entre poderosos i desassistits, entre rics i pobres, entre diferents grups polítics, classes, ocupacions i nacionalitats, posseeix més poder explicatiu que aquestes categories culturals. De fet, aquests darrers estereotips únicament serveixen per consolidar opinions ja *per se* polaritzades. I encara pitjor, en fomentar l'opinió errada consistent a dir que les cultures estan inevitablement condemnades a enfrontar-se, contribueixen a transformar controvèrsies negociables en conflictes fonamentats en la identitat aparentment irresolubles i que arrelen a l'imaginari col·lectiu. Per això és fonamental combatre els estereotips i les apreciacions errònies que consoliden patrons d'hostilitat i desconfiança entre les societats.

1.4 En aquest context, mai no ha estat més gran la necessitat d'establir ponts entre les societats, de fomentar el diàleg i l'entesa i de forjar la voluntat política col·lectiva per encarar els desequilibris del món. Aquesta tasca urgent és la *raison d'être* de l'Aliança de Civilitzacions. Impulsada pel Secretari General de Nacions Unides el 2005, amb el suport conjunt dels Presidents d'Espanya i de Turquia, l'Aliança de Civilitzacions confirma un ampli consens entre les nacions, cultures i religions al voltant del fet que totes les societats estan íntimament unides, pel fet d'estar formades per éssers humans, i que depenen les unes de les altres en llur cerca de l'estabilitat, la prosperitat i la coexistència pacífica.

1.5 L'Aliança té voluntat d'encarar-se a les fissures cada vegada més grans existents entre les societats, reafirmant un paradigma de respecte mutu entre pobles de diferents tradicions culturals i religioses i contribuint a fomentar una acció concertada amb aquesta finalitat. Aquest esforç reflecteix la voluntat d'una vasta majoria de pobles que rebutgen l'extremisme a qualsevol societat i que donen suport al respecte per la diversitat religiosa i cultural. Amb l'objectiu de dirigir aquesta iniciativa, el Secretari General ha creat un Grup d'Alt Nivell format per

eminents personalitats. Aquest informe és el fruit de llur tasca.¹ S'hi avaluen, basant-se en les anàlisis realitzades, les relacions entre les diferents societats, i s'hi examina també l'aparició de la tendència actual a l'extremisme, tot parant especial atenció a les relacions entre les societats occidental i musulmana i tenint en compte que aquestes caracteritzacions no reflecteixen la gran diversitat existent dins de cadascuna. S'hi recomana un programa d'acció viable pels governs (en l'àmbit municipal, estatal, nacional i regional), pels organismes internacionals i per la societat civil que, esperem-ho, aportarà la seva contribució a la reducció de l'hostilitat i fomentarà l'harmonia entre les nacions i cultures del món.

II. PRINCIPIS RECTORS

2.1 Una Aliança de Civilitzacions cal que es basi, per la seva pròpia naturalesa, en una perspectiva multipolar. Com a tal, el Grup d'Alt Nivell ha usat com a guia durant les seves deliberacions els principis que estableixen un marc pel foment del diàleg i el respecte entre totes les nacions i cultures. La Carta de Nacions Unides i la Declaració Universal dels Drets Humans del 1948, l'objectiu de les quals és alliberar la humanitat del temor i el patiment, i també la resta de documents fonamentals en matèria de drets culturals i religiosos², constitueixen la referència bàsica dels principis que es mencionaran a continuació.

2.2 Un món cada vegada més interdependent i globalitzat només es pot regular mitjançant l'estat de dret i un sistema multilateral eficaç, al nucli del qual trobem el sistema de Nacions Unides. Això exigeix que es respectin el dret i els acords internacionals, incloent-hi tots els drets i responsabilitats que regulen el desenvolupament de la guerra, segons s'articula al Dret Internacional Humanitari (en particular a les Convencions de Ginebra), el respecte a les institucions que

¹ Aquest informe reflecteix l'opinió consensuada dels membres del Grup d'Alt Nivell, sense que això impliqui un acord general sobre la totalitat de les qüestions.

² Veure els documents de referència continguts a la web de l'Aliança de Civilitzacions (www.unaoc.org).

estableixen les mencionades normes i el suport als mecanismes que prenen decisions sobre les violacions d'aquestes.

2.3 El respecte total i constant de les normes relatives als drets humans és la base on reposen les societats estables i les relacions internacionals pacífiques. Entre aquests drets tenim la prohibició de la tortura, tant física com psicològica, el dret a la llibertat de culte i el dret a la llibertat d'expressió i d'associació. La integritat d'aquests drets es basa en llur caràcter universal i incondicional. Així, aquests drets han de ser considerats inviolables, i han de ser acatats en qualsevol circumstància per tots els Estats, organismes internacionals, actors no estatals i pels particulars.

2.4 La diversitat de civilitzacions i cultures és un tret bàsic de la societat humana i una força motriu del progrés de l'home. Les civilitzacions i les cultures són mostra de la gran riquesa i llegat de la humanitat, i per llur pròpia naturalesa s'encavalquen, interactuen i evolucionen en relació les unes amb les altres. No existeix una jerarquia de les cultures, perquè totes han aportat llur contribució a l'evolució de la humanitat. La història de les civilitzacions és, de fet, un història de préstecs mutus i d'encreuaments constants i fèrtils.

2.5 La pobresa porta a la desesperança, a la sensació d'injustícia i a l'alienació, fets que, combinats amb reivindicacions polítiques, poden atiar l'extremisme. L'eradicació de la pobresa podria disminuir els factors vinculats a la marginació i a l'alienació econòmiques, i per tant cal reivindicar-la activament, com es reclama als Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni.

2.6 El terrorisme mai no té justificació. Per aconseguir que les institucions internacionals i els governs siguin capaços d'acabar amb aquesta xacra, cal que abordem totes les condicions que l'originen, reconeixent els lligams entre la pau, la seguretat, el desenvolupament socioeconòmic i els drets humans. En aquest sentit, l'Estratègia Global contra el Terrorisme, recentment adoptada per l'ONU, representa una important fita.

2.7 Un govern democràtic que representi els ciutadans i doni resposta a llurs necessitats i aspiracions és el mitjà més eficaç perquè les persones realitzin plenament llurs capacitats. Per prosperar, els sistemes democràtics han de sorgir de manera natural de l'interior de la cultura de cada societat, reflectint els valors compartits i adaptats a les necessitats i interessos de llurs ciutadans. Això només és possible quan les persones són lliures i senten que són propietàries del seu destí.

2.8 La religió és una dimensió cada vegada més significativa de moltes societats i una font important de valors personals. Així, pot portar a terme un paper decisiu en el foment de la valoració d'altres cultures, religions i models de vida, amb la finalitat de contribuir a crear harmonia entre elles.

III. EL CONTEXT GLOBAL

Resum

3.1 Els canvis polítics i tecnològics que es produïren durant el segle XX van alimentar l'esperança i la possibilitat d'un període d'harmonia entre nacions sense precedents, així com d'una important millora del benestar global. Efectivament, s'ha avançat molt. La cooperació multilateral i l'activisme de la societat civil han aplanat el camí per a la cristallització d'una sèrie d'esdeveniments positius en les relacions internacionals, com per exemple la prohibició de l'ús de les mines terrestres, la creació de tribunals penals internacionals i el llançament d'un ampli ventall d'iniciatives de cooperació encarades a l'eradicació de malalties i a la lluita contra la pobresa. Tot i aquests assoliments, en molts àmbits es continua detectant un malestar generalitzat pel que fa a l'estat del món. Hi ha una percepció molt estesa segons la qual les institucions multilaterals, que es van crear per fomentar els principis universals i millorar el benestar general, resulten ineficaces principalment per la falta de suport que els donen els països més poderosos, i pel temor real a

què perilli la perspectiva d'un futur més pacífic, estable i pròsper per als joves d'avui. En alguns casos aquest pessimisme és el resultat de particulars dinàmiques locals, nacionals o regionals, però existeix també un context global més ampli que cal prendre en consideració.

3.2 En termes socials, polítics i econòmics, Occident d'una banda dóna impuls a la globalització i al mateix temps es veu aparentment amenaçat per algunes de les seves tendències. Les potències occidentals mantenen llur abassegador poder polític, econòmic i militar al món i una influència desproporcionada als organismes polítics i econòmics multilaterals. La permeabilitat de les fronteres, els fluxos de població cada vegada més grans dels països pobres cap als rics, les comunitats d'immigrants no integrats i les repercussions transfrontereres de factors econòmics, mediambientals, sanitaris i fins i tot de seguretat física, posen de manifest tant la interdependència de les societats com la fractura, cada vegada més oberta, entre elles.

3.3 En termes de benestar econòmic, les darreres dècades la desigualtat a nivell de renda ha continuat augmentant, i els estudis actuals indiquen que la més gran integració en l'economia mundial ha exacerbat, *de facto*, les divergències en el creixement econòmic dels països. Així, més de la meitat de la humanitat encara mena una vida plena de privacions, i les diferències entre rics i pobres, tant a l'interior de les societats com entre unes societats i altres, semblen augmentar inexorablement. Els sistemes sanitari i educatiu dels països en desenvolupament continuen sent insuficients. La destrucció del medi ambient s'intensifica, la proliferació d'armes nuclears, biològiques i químiques sembla eludir el control efectiu, i les vendes d'armes a escala mundial - tant les oficials com les il·legals - eludeixen qualsevol intent de seguiment.

3.4 En termes de benestar polític existeix una creixent percepció que els principis universals en matèria de drets humans i de govern democràtic es defensen amb la força només quan alguns Estats consideren que serveixen llurs interessos - un

enfocament selectiu que lleva legitimitat a les institucions multilaterals encarregades d'articular, fomentar i defensar aquests principis. Les eloqüents declaracions de suport a la democràcia perden importància quan els països poderosos rebutgen, i de vegades fan caure, governs escollits democràticament.

3.5 Els mecanismes i les tecnologies que utilitzen les comunitats per interactuar les unes amb les altres semblen haver evolucionat més de pressa que la nostra voluntat política d'utilitzar-los en benefici de tothom. Aquest entorn proporciona el brou de cultiu d'on sorgeixen polítiques fonamentades en la identitat que poden, al seu torn, portar a tensions de caràcter violent entre comunitats i atiar relacions hostils entre elles.

Identitats i percepcions

3.6 Les diferents identitats culturals són part integrant de la riquesa de l'experiència humana, i per això cal respectar-les i fomentar-les. En particular, les tradicions i els costums tenen un paper clau en el desenvolupament i la transmissió de la identitat moderna. Tanmateix, l'empenta inexorable cap a un món "globalitzat" ha posat en qüestió les identitats de grups a moltes parts del món, com per exemple a Amèrica Llatina, Àfrica i Àsia. Els avenços durant la darrera meitat del segle XX han fet possible que les diferents nacions i cultures puguin comunicar-se més fàcilment, negociar llurs interessos amb més igualtat i perseguir llurs objectius comuns al mateix temps que mantenen llurs identitats i creences peculiars. Contràriament, moltes persones pensen que allò que ha sorgit és un sistema internacional que ofereix la perspectiva de benestar econòmic a uns quants a canvi d'una més gran conformitat i homogeneïtat de les cultures, fet a què cal afegir el desmembrament de famílies i comunitats, provocat per la urbanització i per la negació o apropiació d'estils de vida tradicionals, i la degradació del medi ambient. Quan les comunitats perceben que se les margina, se'ls neguen opcions de futur o fins i tot se les oprimeix o eradica, és inevitable que n'hi hagi que hi responguin afirmant llurs identitats originàries amb més vehemència.

3.7 A les societats democràtiques, quan grups amb un passat de discriminacions o injustícies reclamen igualtat de drets i participació política, la qüestió es pot resoldre de manera pacífica mitjançant, per exemple, polítiques de discriminació positiva. Als sistemes polítics que no ofereixen cap mitjà perquè les reivindicacions es puguin expressar, sovint hi apareixen grups polítics i militants que estan a favor de l'ús de la violència per aconseguir desgreuge. Allò que alguns consideren moviments d'alliberament, d'altres ho consideren una amenaça a la seguretat nacional. I en un extrem del ventall, els radicals que es disputen guanys econòmics o polítics poden explotar sentiments d'humiliació o de privació per atreure adeptes cap a partits polítics o grups militants de base religiosa o ètnica. Les projeccions esbiaixades als mitjans de comunicació, de vegades acompanyades d'anàlisis de fons però més sovint encara en termes superficials i simplistes, agreugen les percepcions negatives mútues.

Emergència de l'extremisme

3.8 L'explotació de la religió per part dels ideòlegs amb la intenció d'atraure la gent cap a llur causa ha creat l'errònia impressió que la religió pròpiament dita es troba a l'arrel del conflicte intercultural. És per tant fonamental desfer malentesos i aportar una valoració objectiva i informada sobre el paper de la religió a la política dels nostres dies. És veritat que pot estar sorgint una relació simbiòtica entre religió i política avui, cadascuna exercint una influència sobre l'altra. Com a exemple del passat, la "missió civilitzadora" aparentment secular de l'empresa colonial o la doctrina del segle XIX sobre el "destí manifest" en realitat posseïren arrels religioses. I a l'inrevés, les plataformes obertament religioses d'alguns moviments contemporanis amaguen ambicions polítiques que s'apropien de la religió amb finalitats ideològiques.

3.9 Des de mitjans del segle XIX i fins a mitjans del segle XX moltes elits

intel·lectuals i polítiques donaren per fet que la modernització acabaria amb la bona salut de la religió. Segons aquest raonament, com més benestar assolissin les persones, com més llibertat política tinguessin i com més alts fossin llurs nivells d'educació, més avançarien la secularització i el secularisme com a principi jurídic i polític, deixant a la religió un paper molt menys important en la realitat mundial. Però en les darreres dècades, pràcticament totes les grans religions han posat en qüestió aquesta idea i han assumit un paper a la política. En moltes societats es defensa cada vegada més un paper més rellevant per a la religió en la vida pública. La majoria manifesten aquest desig per vies pacífiques, mantenint-se en un món que molts consideren cada vegada més hostil envers la fe. Però una petita part de grups d'orientació religiosa d'arreu del món participa en actes de violència.

3.10 En aquesta situació és important deixar clara la nostra interpretació de certs termes que s'utilitzen usualment. "Fonamentalisme" és un terme forjat a l'Occident pels cristians protestants que no s'aplica fàcilment a d'altres comunitats. S'utilitza sovint per descriure moviments molestos per la marginació de la religió dins la societat secular i que pretenen reinstaurar-ne el paper central. Tot i que aquests moviments són en realitat fortament renovadors i fins i tot heterodoxos, sovint reclamen una tornada a les arrels de la tradició religiosa i a l'observància literal dels textos i principis bàsics, independentment dels factors històrics. Deixant de banda la imprecisió amb què s'utilitza el terme, allò important aquí és adonar-se que aquest tipus de moviments existeix dins la majoria de tradicions confessionals. I de fet no són de naturalesa violenta. El que comparteixen és una profunda decepció i temor cap a la modernitat secular, que molts perceben com a invasora, amoral i buida de contingut profund. L'extremisme, d'altra banda, defensa mesures radicals per abastar objectius polítics. No és per naturalesa religiós, i també pot trobar-se en moviments seculars. En alguns casos les ideologies fonamentalistes i extremistes es poden utilitzar per justificar actes de violència i fins i tot atemptats terroristes contra civils.

3.11 Es imprescindible reconèixer que cap religió del món perdona ni aprova les

matances d'innocents. Totes fomenten ideals de compassió, justícia i respecte cap a la dignitat de la vida. Tanmateix, en molts conflictes recents de molts llocs del món s'ha utilitzat la religió per justificar la intolerància, la violència i fins i tot l'acció de manllevar la vida. Recentment hi ha hagut un nombre considerable d'actes de violència i terrorisme comesos per grups radicals de sectors marginals de les societats musulmanes. A causa d'aquests actes alguns consideren que l'Islam és una religió inherentment violenta. Afirmacions d'aquest tipus són, en el millor dels casos, manifestament incorrectes, i tenen, en el pitjor dels casos, motivacions malicioses: profunditzen les divisions i reforcen la perillosa animadversió mútua entre societats.

3.12 L'extremisme i el terrorisme no estan únicament motivats per interpretacions exclusivistes de la religió, i els actors no estatals tampoc no són els únics que les utilitzen. De fet, alguns dels regnats del terror més esgarrifosos presents en la nostra memòria viva es van fonamentar en motivacions polítiques seculares, com l'Holocaust, les repressions estalinistes a la Unió Soviètica i els genocidis més recents de Cambotja, els Balcans i Ruanda, perpetrats tots ells pel poder estatal. Resumint, un succint repàs del segle XX indica que l'extremisme i els atemptats terroristes no han estat el monopoli d'un únic grup, cultura, regió geogràfica o orientació política.

3.13 Sempre que hi hagi comunitats que pensin que pateixen discriminació, humiliacions o marginació constants per raons d'ètnia, de religió o d'altres senyals d'identitat, el més probable és que reafirmin llur identitat de manera més agressiva. Mentre persisteixi la font del ressentiment i, en particular, quan aquest es vegi agreujat amb humiliacions *in crescendo* o per la desesperació en el procés polític normal, els líders moderats tindran sempre costa amunt competir amb el poder de persuasió d'aquells que atien sentiments de ràbia col·lectiva i ofereixen pertinença al grup i reparació mitjançant ideologies exclusivistes, polítiques d'enfrontament i violència. Per tal de lluitar amb mesures efectives contra aquest fenomen, no podem fonamentar-les únicament en el combat contra els qui comparteixen

aquestes ideologies, perquè de fet el més probable és que aquestes tàctiques inflamin encara més els mateixos sentiments que pretenen eradicar. L'única solució duradora passa per enfrontar-se a les causes del ressentiment i l'ira que d'entrada converteixen en atractives les ideologies exclusivistes i violentes. La combinació d'ideologies exclusivistes, les percepcions antagonistes, l'arrogància cultural i els estereotips als mitjans de comunicació mai no s'han combinat de manera més perillosa amb conflictes alimentats per injustícies percebudes o reals com en el cas de les relacions entre les societats occidental i musulmana.

IV. LA DIMENSIÓ POLÍTICA

Antecedents històrics

4.1 L'Aliança de Civilitzacions, basant-se en els esforços del Diàleg entre Civilitzacions³ i en d'altres iniciatives semblants⁴, ha d'examinar des d'un punt de vista multipolar i global l'estat de les relacions entre les diferents societats contemporànies, llurs respectives visions del món i les percepcions recíproques que conformen aquestes relacions. Aquesta anàlisi es centrarà en les relacions entre les societats occidental i musulmana, tot i que el punt de vista adoptat pel Grup d'Alt Nivell pel que fa a aquesta qüestió pot servir de referència per superar d'altres divisions amb la finalitat d'establir la pau i l'harmonia.

4.2 Tot i els períodes històrics de tensió i enfrontament entre els seguidors de les tres principals religions monoteistes (conflictes que sovint revestien un caràcter més de caire polític que religiós), cal deixar clar que les característiques essencials de les relacions entre el Cristianisme, l'Islam i el Judaisme han estat la coexistència pacífica, el comerç beneficiós i l'aprenentatge mutu des de llurs orígens fins l'actualitat. Durant l'Edat Mitjana, la civilització islàmica fou una font essencial d'innovació, d'adquisició de coneixements i de progrés científic que contribuí a l'adveniment del Renaixement i de la Il·lustració a Europa. Històricament els jueus i els cristians sota domini musulmà gaudiren de gran llibertat per practicar llur religió. Molts van arribar a exercir càrrecs polítics importants, i particularment els jueus van cercar refugi en els imperis musulmans en diferents èpoques de la història per fugir de la discriminació i la persecució. De manera semblant, en els darrers segles l'evolució política, científica, cultural i tecnològica d'Occident ha tingut influència sobre molts aspectes de la vida de les societats musulmanes, i molts musulmans han mirat d'emigrar a països occidentals en part per les llibertats polítiques i per les

³ Vegeu l'Agenda Global pel Diàleg entre Civilitzacions (A/60/259).

⁴ En particular, la Declaració i el Programa d'Acció sobre una Cultura de la Pau, a què s'al·ludeix, al costat del Diàleg entre Civilitzacions i l'Aliança de Civilitzacions, a l'apartat 144 del Document Final de la Cimera Mundial de l'Assemblea General de l'ONU de 2005.

oportunitats econòmiques que s'hi troben.

Las relacions entre les societats de països occidentals i musulmans

4.3 Els moviments radicals utilitzen versions selectives de la història passada per pintar un ominós quadre amb comunitats de fe històricament diferents i mútuament excloents condemnades a l'enfrontament. Cal contrarestar aquests relats històrics esbiaixats. Més important de cara als objectius d'aquest informe és el fet que aquesta història no ofereix explicacions ni dels conflictes actuals ni de l'augment de l'hostilitat entre les societats occidental i musulmana. Al contrari, l'arrel d'aquests fenòmens es troba en esdeveniments que van viure's als segles XIX i XX, començant per l'imperialisme europeu, la consegüent aparició dels moviments anticolonialistes i el llegat dels enfrontaments entre ambdós.

4.4 La divisió de Palestina per les Nacions Unides el 1947, que preveia la creació de dos estats - Palestina i Israel – amb un estatut especial per a Jerusalem, va portar a la creació de l'Estat d'Israel el 1948, fet que desencadenà tota una sèrie d'esdeveniments que continua essent un dels punts més tortuosos en les relacions entre les societats occidental i musulmana. La persistència de l'ocupació per part d'Israel del territori palestí i d'altres territoris àrabs, i l'estatut no resolt de Jerusalem, ciutat santa pels musulmans i cristians a més de pels jueus, s'ha mantingut amb la percebuda aquiescència dels governs occidentals, i per això constitueixen causes fonamentals d'ira i de ressentiment del món musulmà dirigits a les nacions occidentals. Aquesta ocupació s'ha percebut al món musulmà com una forma de colonialisme i ha portat a l'estesa convicció, vertadera o falsa, que Israel actua en complicitat amb "Occident". Aquests ressentiments i percepcions s'han vist encara més exacerbats per les accions desproporcionades de represàlia d'Israel a Gaza i el Líban.

4.5 En un altre context fonamental, l'Orient Mitjà demostrà posseir una important font d'energia, clau per a la prosperitat i el poder. Les potències de la Guerra Freda

van rivalitzar per influir sobre els països d'aquesta estratègica regió rica en recursos, sovint fent ús d'intervencions militars i polítiques que han ajudat a frenar el desenvolupament d'aquests països i que finalment s'han girat en contra dels països poderosos, amb repercussions que avui continuen manifestant-se. Un d'aquests fets fou el cop d'estat a l'Iran el 1953, amb unes conseqüències que posaren de manifest tant les limitacions com els perills de la ingerència estrangera en el desenvolupament polític dels països.

4.6. La invasió i ocupació soviètica de l'Afganistan el 1979 obrí una altra línia d'enfrontament. Com a part de la política occidental de suport a l'oposició religiosa per contenir el comunisme, els EEUU i llurs aliats, i entre aquests alguns governs musulmans de la regió, van reforçar la resistència afganesa, els "mujahidins", fins a forçar finalment la retirada soviètica el 1989. Transcorregut un període d'inestabilitat, el règim talibà prengué el control del país i va donar suport a Al-Qaida, fomentant una profunda hostilitat cap a Occident i desfermant una cadena d'esdeveniments que marcarien l'inici del nou mil·lenni.

4.7 Els atacs terroristes obra d'Al-Qaida als EEUU el setembre del 2001 recolliren una condemna pràcticament universal, independentment dels colors religiosos o polítics, i van ser testimoni de la profunditat de l'hostilitat d'aquest grup extremista. Van donar lloc a una contundent venjança contra el règim talibà de l'Afganistan. Aquests atacs es van presentar després com una de les raons que justificaven la invasió de l'Iraq, quan la relació d'aquest país amb aquell atemptat mai no ha estat establerta, alimentant en les societats musulmanes la percepció d'una agressió injusta per part d'Occident.

4.8 En el context de les relacions entre les societats musulmana i occidental, és particularment punyent la percepció que existeix una doble mesura a l'hora d'aplicar el dret internacional i a l'hora de protegir els drets humans. Les denúncies de càstigs col·lectius, d'assassinats selectius, de tortures, de detencions arbitràries, de lliuraments de persones i el suport a règims autocràtics fan que augmenti arreu la

sensació d'indefensió, particularment entre els països musulmans, i la percepció de l'existència d'una doble mesura aplicada segons el cas al món occidental. Les afirmacions en el sentit que l'Islam és intrínsecament violent i manifestacions semblants que emanen d'alguns dirigents polítics i religiosos a Occident – inclòs l'ús d'expressions com “terrorisme islàmic” i “feixisme islàmic” – han ajudat a un increment alarmant de la islamofòbia que exacerba encara més els temors dels musulmans respecte a Occident.

4.9 I a l'inrevés, els atemptats violents contra població civil a Occident, inclosos els atemptats suïcides, els segrestos i la tortura, han creat un ambient de sospita, inseguretat i por a Occident. Molts occidentals consideren que també els dirigents musulmans apliquen una doble mesura segons el cas. Efectivament, mentre les operacions militars occidentals reben una estesa condemna per part musulmana, no passa el mateix en el cas dels conflictes entre musulmans. La violència sectària entre xiïtes i sunnites en alguns països musulmans, i les atrocitats comeses contra civils a Darfur, per exemple, no han desvetllat una condemna general dins el món musulmà.

4.10 Aquestes percepcions recíproques de doble moral ajuden a crear un clima de sospita i desconfiança que deteriora les relacions entre les societats musulmana i occidental.

Tendències a les societats musulmanes

4.11 En els darrers temps de l'època colonial, molts pensadors musulmans instaren llurs comunitats a adaptar-se als temps moderns. Després de la independència, uns quants dirigents musulmans iniciaren programes de modernització per fomentar el desenvolupament de llurs respectius pobles. Sovint els partits religiosos consideraven que aquesta política venia dictada per programes de secularització. En dècades més recents ha crescut un divers ventall de moviments político-religiosos, anomenats genèricament “islamistes”, que han

guanyat credibilitat i suport popular en part per haver proporcionat serveis socials a grups marginats de la societat que els necessitaven aclaparadorament, principalment en l'àmbit de la sanitat i de l'educació primària. Representen un fort contrast en comparació amb molts dels règims al poder, sobre els quals l'opinió generalitzada és que no han aconseguit garantir suficientment el benestar econòmic i social de llurs poblacions.

4.12 A l'hora d'avaluar les relacions entre les societats occidental i musulmana, cal avisar que l'activisme islamista no produeix necessàriament a la societat una militància islamista, i que aquesta darrera no porta automàticament a un enfrontament violent amb Occident. Entre les causes de les manifestacions violentes hi trobem la invasió de determinats països musulmans per part de les forces militars occidentals i llur contínua presència en aquests països, combinada amb la supressió de moviments polítics al món musulmà. Com s'ha vist a través de la història i a molts països, la repressió política combinada amb el manteniment de l'ocupació ajuda a consolidar la resistència violenta. Això planteja la qüestió de les dinàmiques internes del món musulmà que afecten les relacions de les societats musulmanes amb la resta del món.

4.13 El tràngol actual que pateix una gran part del món musulmà no pot atribuir-se només a la intervenció estrangera. Arreu del món musulmà s'escenifica un debat intern entre forces progressistes i reaccionàries sobre un ventall de problemes socials i polítics i sobre interpretacions de les lleis i tradicions islàmiques. En termes simplificats però obvis, la resistència al canvi d'algunes societats musulmanes constitueix l'arrel de llur posició de desavantatge en comparació amb d'altres societats que avancen ràpidament en l'edat contemporània. Sembla que els musulmans cada vegada són més conscients que l'autoritarisme i el conformisme que han caracteritzat moltes de llurs societats en segles passats representen greus desavantatges en un món cada vegada més integrat i interdependent. Sembla evident que totes les societats musulmanes es beneficiarien d'un diàleg i debat més intensos per tal de trobar aquells factors interns que han inhibit llur

desenvolupament i plena integració en les comunitats polítiques, econòmiques i intel·lectuals globals i per tal de generar idees sobre com superar aquestes barreres.

4.14 En certs casos, persones que s'autoproclamen líders religiosos han utilitzat en benefici propi un desig popular de direcció espiritual per defensar interpretacions estretes i distorsionades dels ensenyaments islàmics. Aquests individus difonen distorsionadament, com si fossin preceptes religiosos, determinades pràctiques com ara els crims d'honor, els càstigs corporals i l'opressió de la dona. Aquestes pràctiques no només contradiuen les normes internacionalment reconegudes en matèria de drets humans, sinó que, segons opinen respectats especialistes musulmans, no tenen fonament religiós. Aquests estudiosos han demostrat que una lectura seriosa dels textos religiosos i de la història de l'Islam conduiria a l'eradicació, i no pas a la perpetuació, d'aquestes pràctiques.

4.15 Moltes d'aquestes pràctiques estan directament relacionades amb la condició de la dona. En algunes societats musulmanes, figures religioses mal informades, de vegades en connivència amb règims polítics conservadors i poc il·lustrats, han aconseguit limitar molt l'accés de la dona a la vida pública i professional, posant així obstacles a llurs expectatives i possibilitats d'autorealització. L'efecte d'això sobre aquestes dones, la societat en general i sobre les futures generacions ha estat la inhibició del desenvolupament econòmic i social i del pluralisme democràtic. Aquest problema només es pot solucionar amb lleis que fomentin la plena igualtat de gènere, de conformitat amb les normes internacionalment reconegudes en matèria de drets humans. Aquestes mesures tindran més probabilitats d'èxit si es recolzen en una educació religiosa basada en una interpretació seriosa dels ensenyaments religiosos. Cal assenyalar, tanmateix, que a molts llocs del món, als països occidentals també, encara queda molt a fer pel que fa a la situació de la dona.

4.16 El resultat d'aquesta confrontació entre musulmans és important. Serà determinant qui en concret s'acabi imposant, no només pel futur de les societats

musulmanes, sinó també per llurs futures relacions amb la resta del món, i per aquesta raó recollim aquí aquesta qüestió. És clar que només poden resoldre aquestes tensions les pròpies societats musulmanes. Tot i que no existeix cap paper clar que els no musulmans puguin desenvolupar a aquest nivell, caldria que els activistes occidentals i en particular els governs occidentals evitessin certes accions que tenen repercussions negatives sobre els debats que tenen lloc dins les societats musulmanes. La propagació a través dels mitjans de comunicació i dels governs d'explicacions simplistes que carreguen les culpes sobre l'Islam com a religió o que enfronten equivocadament els militants pel laïcisme amb els activistes religiosos tenen efectes perjudicials. S'inclouen aquí els mitjans de comunicació que només dediquen temps i espai a les opinions religioses més extremistes del món musulmà tot donant espai, per enfrontar-s'hi, als ideòlegs occidentals més contraris a l'Islam. També fomenten la polarització alguns mitjans de comunicació produïts a països musulmans que presenten retrats negatius, en gran part o totalment, sobre d'altres comunitats. L'ús d'expressions com "terrorisme islàmic" a occident i "croats moderns" al món islàmic aguditzen l'hostilitat mútua.

4.17 Un dels debats interns del món musulmà que més directament afecten les relacions amb les societats occidentals gira al voltant del concepte de "jihad". La noció de "jihad" és molt rica en matisos i accepcions que van des de la lluita entre el bé i el mal dins de cada individu (que sovint s'anomena a l'Islam la "gran" jihad) fins a la lluita amb les armes per defensar la pròpia comunitat (la "petita" jihad). Aquest terme l'utilitzen cada vegada més sovint els extremistes per justificar la violència, tenint poc en compte ni el context històric ni les exigències religioses que, segons molts estudiosos musulmans, haurien de tenir-se en compte a l'hora d'utilitzar-lo. Quan els mitjans de comunicació i els dirigents polítics occidentals recullen i amplifiquen aquestes exhortacions a la violència, la noció de "jihad" perd els múltiples significats i les connotacions positives que posseeix pels musulmans i queda associada només als significats violents i negatius que se li han atribuït erròniament.

4.18 Per a molts musulmans, els únics èxits que en llur opinió s'han aconseguit rebutjant l'ocupació o la dominació política dels països occidentals durant els darrers trenta anys són els que han liderat els moviments religioso-polític-militars o els actors no estatals. La capacitat d'aquests grups, considerats molt inferiors a les nacions occidentals a nivell militar, econòmic i polític, de resistir la invasió i l'ocupació mitjançant tàctiques de guerra asimètrica suscita sentiments de solidaritat i suport. La por a la dominació d'Occident és tan forta i generalitzada que el suport als moviments de resistència el trobem fins i tot entre persones que no comparteixen les ideologies polítiques o religioses d'aquests grups en un sentit més ampli, o entre persones a qui preocupen els efectes a llarg termini que llur eventual supremacia tindria sobre les llibertats polítiques o socials. Per tant no és sorprenent que sigui entre els sectors més alienats i frustrats de les societats musulmanes, on els sentiments d'impotència i tractament injust són més intensos, on trobi suport la retòrica revolucionària dels moviments religioso-militars més radicals.

4.19 D'altra banda, les accions d'aquests grups, nascuts tots en el context de l'oposició política, contrasten fortament amb la percepció dels fracassos dels règims oficials a molts països musulmans. De fet, es considera que molts d'aquests règims són incapaços de resistir-se a la ingerència estrangera o que són fermes aliats de certes nacions occidentals que suposadament donen suport a l'ocupació dels països musulmans o a la repressió dels correligionaris musulmans.

4.20 En aquest context existeix una creixent percepció, tant dins el món musulmà com més enllà de les seves fronteres, que cal establir una diferenciació entre, d'una banda, els moviments nacionals que s'oposen a l'ocupació estrangera i, de l'altra, els grups terroristes amb aspiracions a escala mundial. No tothom comparteix aquest punt de vista a la comunitat internacional. Cal animar els grups de resistència perquè lluitin per llurs objectius mitjançant la participació no violenta en els processos polítics i la representació democràtica. Pels grups terroristes d'abast mundial, el "xoc de civilitzacions" és un lema potent i ben acollit pel seu potencial d'atracció i motivació sobre una xarxa poc lligada de partidaris i membres operatius.

Cal deixar clar que pensem que els atacs contra la població civil i la no combatent, tant els comesos per organitzacions de resistència com per grups militants d'abast mundial o pels Estats, no es poden justificar de cap manera amb argumentacions polítiques, encara que s'originin en una injustícia històrica o en una provocació contemporània. Cal condemnar inequívocament aquestes accions.

V. CAP A UNA ALIANÇA DE CIVILITZACIONS: RECOMANACIONS POLÍTIQUES GENERALS

Orient Mitjà

5.1 Pel que fa a les relacions entre les societats musulmanes i les occidentals, cal reconèixer les realitats contemporànies que conformen les opinions de milions de musulmans: el prolongat conflicte palestino-israelià, la violència a l'Afganistan i el conflicte cada vegada més violent a l'Iraq.

5.2 Cal subratllar la urgència creixent de la qüestió palestina, que constitueix un factor principal de la fractura que s'està obrint entre la societat musulmana i la occidental. Pel que fa a això, hem de manifestar la nostra opinió col·lectiva que, sense una solució digna, justa i democràtica basada en la voluntat de tots els pobles implicats en aquest conflicte, tots els esforços, incloses les recomanacions que conté aquest informe, per tal d'establir ponts i contrarestar l'hostilitat entre les societats, tindran amb tota probabilitat un èxit únicament limitat.

5.3 El nostre èmfasi en el conflicte palestino-israelià no pretén donar a entendre que és la causa manifesta de totes les tensions entre la societat musulmana i l'occidental. Hi ha altres factors que també creen ressentiment i desconfiança, incloent-hi l'espiral de la crisi de l'Iraq, la inestabilitat persistent a l'Afganistan i els problemes interns de les societats musulmanes, a més dels atemptats terroristes contra la població civil a molts països. No obstant això,ensem que la qüestió palestino-israeliana ha adquirit un valor simbòlic que impregna les relacions interculturals i polítiques entre els seguidors dels tres credos monoteistes principals, més enllà de llur limitat àmbit geogràfic.

5.4 Aconseguir una solució justa i sostenible a aquest conflicte exigeix coratge i una visió audaç del futur per part d'israelians, palestins i de tots els països amb capacitat d'influir en la situació. Pensem fermament que el progrés en aquest front

exigeix el reconeixement de les aspiracions nacionals tant de palestins com de jueus i l'establiment de dos Estats completament sobirans i independents que coexisteixin l'un al costat de l'altre en pau i amb seguretat.

5.5 Per aconseguir aquest objectiu cal que Israel no només accepti sinó que faciliti la creació d'un Estat palestí viable. Els acords de pau que involucren Israel, Egipte i Jordània demostren que els avenços constructius iniciats en línia amb el dret internacional són factibles. A més, les bases acordades per totes les parts a la Conferència de Madrid el 1991, la iniciativa de pau del President Clinton el 2000 i la proposta de pau de la Lliga Àrab en la seva reunió a Beirut, Líban, el 2002, posaren de manifest que el marc per a un acord de base àmplia ja existeix, i que és possible generar una voluntat política.

5.6 Pel que fa a això, és particularment important el reconeixement mutu de les versions oposades que van sorgir després de la creació de l'Estat d'Israel. En opinió de la majoria dels jueus i dels israelians, aquest esdeveniment representà la culminació d'una antiga aspiració de construir una pàtria jueva, i immediatament va patir un atac des dels països àrabs veïns. Contràriament, els palestins i la majoria de la població del món musulmà visqueren aquest fet com un acte d'agressió que conduí a l'expulsió de llurs terres de centenars de milers de palestins i a l'ocupació de llurs terres. Val la pena destacar que aquestes dues versions oposades es reflecteixen en interpretacions divergents sobre la història recent: en diferents maneres de descriure els conflictes, l'ocupació i els esforços per negociar la pau.

5.7 Un Llibre Blanc sobre el conflicte palestino-israelià. Les versions enfrontades de palestins i israelians no es poden reconciliar completament, però cal que es concedeixin reconeixement mutu per establir els fonaments d'un acord perdurable. Amb aquest objectiu recomanem l'elaboració d'un Llibre Blanc que analitzi el conflicte palestino-israelià de manera desapassionada i objectiva, que doni veu a les versions de cadascuna de les parts i que revisi i diagnostiqui els èxits i els fracassos de les passades iniciatives de pau, i que estableixi clarament les condicions que cal

que existeixin per trobar una via de sortida a aquesta crisi. Aquest document podria proporcionar una base ferma per a la feina dels màxims òrgans de decisió implicats en els esforços per resoldre el conflicte. Una anàlisi sensata i racional hauria de demostrar als palestins que es reconeix plenament el cost de vàries dècades d'ocupació, malentesos i estigmatització, i a la vegada hauria de contribuir a exorcitzar les pors dels israelians. Aquest esforç donaria més pes a aquells que cerquen una solució justa al conflicte i afebliria els extremismes d'ambdues bandes, que així deixarien de ser els principals defensors d'una causa que han aconseguit fer seva perquè la seva història ha quedat sense ser narrada, o directament ha estat deliberadament ignorada, per la comunitat de nacions.

5.8 Un procés de pau multilateral envigorit. Com a pas ulterior en un renovat esforç per resoldre els problemes subjacents a la crisi de l'Orient Mitjà, el Grup d'Alt Nivell demana que es repregui el procés polític amb la convocatòria, el més aviat possible, d'una conferència internacional sobre el Procés de Pau a l'Orient Mitjà, a què haurien d'assistir tots els actors rellevants amb l'objectiu d'aconseguir un acord de pau global.

5.9 Pactes internacionals per a l'Iraq i l'Afganistan.⁵ La comunitat internacional ha de respondre amb sentit de responsabilitat a la crisi política i humanitària a l'Iraq. El Grup d'Alt Nivell manifesta el seu suport total als esforços de la Lliga Àrab per construir un consens polític intern a l'Iraq i a la plena aplicació del Pacte Internacional per l'Iraq. De manera semblant, però en un context regional diferent, el Grup d'Alt Nivell expressa el seu total suport al Pacte Internacional recentment llançat per a l'Afganistan.

5.10 Pluralisme polític als països musulmans. Un dels factors que contribueixen a

⁵ *El Pacte Internacional per a l'Iraq*, patrocinat pel govern de l'Iraq, l'Organització de Nacions Unides i el Banc Mundial es posà en marxa a la reunió preparatòria d'Abu Dhabi el 10 de setembre de 2006. Vegeu www.iraqcompact.org. El *Pacte per a l'Afganistan*, resultat de les consultes entre el Govern de l'Afganistan, l'Organització de Nacions Unides i la comunitat internacional, fou llançat a la Conferència de Londres sobre l'Afganistan, celebrada del 31 de gener a l'1 de febrer de 2006. Vegeu www.fco.gov.uk.

la polarització entre les societats musulmanes i occidentals i al creixement de l'extremisme en llurs relacions és la repressió dels moviments polítics al món musulmà. Per això interessa igual a totes les societats, musulmanes i occidentals, que els partits que governen al món musulmà donin l'espai necessari per a la plena participació dels partits polítics no violents, siguin de naturalesa religiosa o secular. Per aconseguir-ho els governs occidentals han de ser conseqüents en llur suport als processos democràtics i no interferir-hi quan els resultats no s'ajustin a llurs agendes polítiques. Aquesta crida a favor de l'ampliació del pluralisme polític no només és aplicable als països de l'Orient Mitjà o, en sentit més ampli, al món musulmà, sinó a totes les nacions.

Altres recomanacions polítiques generals

5.11 Un compromís renovat amb el multilateralisme. Com s'ha anat assenyalant en aquest informe, molts dels problemes a què s'enfronta la comunitat internacional només es poden tractar de manera efectiva dins d'un marc multilateral. Per tant, és responsabilitat dels Estats reforçar les institucions multilaterals, i en particular Nacions Unides, i donar suport als projectes de reforma que reforcin la capacitat i l'actuació d'aquestes institucions.

5.12 Un total i conseqüent respecte del dret internacional i dels drets humans. La polarització entre les comunitats augmenta quan els drets humans universals es defensen – o es percep que es defensen – de manera selectiva. Per tant, per establir un diàleg genuí entre les nacions cal que hi hagi una interpretació comuna dels principis internacionals sobre drets humans i un compromís universal a favor de llur aplicació plena i conseqüent. Cal, en particular, que aquest diàleg es basi en el respecte dels drets individuals (inclosos la llibertat de consciència, la llibertat d'expressió i la protecció davant de la tortura i altres maltractaments inhumans o degradants), en llur definició a la Declaració Universal dels Drets Humans, als Convenis de Ginebra i a d'altres documents bàsics, i en el reconeixement de l'autoritat dels tribunals penals internacionals.

5.13 Polítiques coordinades sobre migració coherents amb la defensa dels drets humans. La migració es gestiona més eficaçment amb polítiques que, d'una banda, estiguin coordinades entre els països d'origen, els de trànsit i els d'arribada de persones en migració i que, d'altra banda, siguin coherents amb la legislació internacional sobre drets humans, el dret humanitari internacional i els acords internacionals que regulen la protecció dels refugiats i de les persones desplaçades internament.

5.14 Combatre la pobresa i les desigualtats econòmiques. Una Aliança de Civilitzacions només es pot portar a terme en un marc internacional que inclogui el compromís de tots els països de treballar a favor de l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni. Aquesta qüestió no podria ser més urgent. Les desigualtats al món augmenten a un ritme alarmant. La meitat de la població de l'Àfrica viu amb menys d'un dòlar al dia. Tot i acollir pràcticament la sisena part de la població mundial, aquest continent representa menys del 3% del comerç mundial, i queda molt enrere en els rànquings d'altres àmbits com són la inversió, l'educació i la sanitat⁶. Cal fer front a aquests problemes de manera urgent, perquè la creixent fractura entre rics i pobres desenvolupa un paper fonamental a l'hora d'alimentar el ressentiment i d'erosionar la solidaritat mundial.

5.15 Protecció de la llibertat de culte. La llibertat religiosa i la llibertat de culte són drets fonamentals a garantir a tots els països i totes les comunitats de fe. Per tant, cal dedicar especial atenció al respecte dels monuments religiosos i els llocs sagrats, car posseeixen un significat arrelat al nucli de la identitat religiosa individual i col·lectiva. La violació i profanació dels llocs de culte pot malmetre greument les relacions entre les comunitats i incrementar el risc que es produeixin actes de

⁶ Segons l'Informe sobre Desenvolupament Humà del 2005, elaborat pel Programa de Nacions Unides pel Desenvolupament, l'Àfrica va rebre una inversió estrangera directa equivalent a 13.000 milions de dòlars nordamericans, davant dels 216.000 milions que van correspondre a la UE, els 147.000 milions a l'Àsia i els 95.000 milions a Amèrica del Nord. A més, 18 dels 53 països del continent africà van viure un empitjorament de llur nivell de vida entre 1990 i 2003.

violència generalitzada. En la línia que marca la resolució adoptada per l'Assemblea General de l'ONU el 2001⁷, pensem que els governs han d'adoptar una postura ferma contra la profanació de llocs sagrats i de culte, així com assumir la responsabilitat de llur protecció. De la mateixa manera instem la societat civil i les organitzacions internacionals a ajudar a fomentar una cultura de tolerància i respecte envers totes les religions i llocs religiosos.

5.16 Exercir un liderat responsable. Moltes de les qüestions que alimenten les tensions entre les comunitats apareixen a la cruïlla on coincideixen política i religió. Un d'aquests problemes és la repercussió del llenguatge incendiari que de vegades utilitzen els líders polítics i religiosos i l'efecte destructiu que aquest llenguatge pot tenir quan el difonen els mitjans. Aquest tipus de discurs afavoreix la propagació de l'odi i la desconfiança que dona lloc a la islamofòbia, la xenofòbia i l'antisemitisme. En l'actual clima de por i sospita que ha atrapat comunitats d'arreu del món, els líders i formadors d'opinió tenen la gran responsabilitat de fomentar l'entesa entre cultures i el respecte mutu per les creences i tradicions religioses. Davant la influència i el respecte que susciten, tenen el deure d'evitar l'ús de llenguatge violent o provocador sobre les creences i símbols sagrats d'altres pobles.

⁷ Vegeu la resolució de l'ONU sobre la "Protecció de Llocs Religiosos" (A/RES/55/254) adoptada per l'Assemblea General el 31 de maig del 2001.

5.17 La importància central de l'activisme social civil. Tot i que calen mesures polítiques per avançar en cadascuna de les recomanacions assenyalades, les accions iniciades sense el suport de la societat civil sovint no assoleixen canvis duradors. Per això el Grup d'Alt Nivell demana que es concedeixi un paper i una participació més importants a la societat civil en els mecanismes per fer avançar les seves recomanacions, i en particular, per la resolució pacífica dels conflictes.

5.18 Establir associacions per potenciar una Aliança de Civilitzacions. El Grup d'Alt Nivell recomana que es desenvolupin associacions dins el marc de l'Aliança de Civilitzacions amb organitzacions internacionals que comparteixin els seus objectius i que es reforci la seva interacció i coordinació amb el sistema de l'ONU. Cal concedir particular atenció a les organitzacions internacionals que formen part de la família de l'ONU i a les organitzacions que han estat cooperant amb el Grup d'Alt Nivell de l'Aliança de Civilitzacions, és a dir: la Unió Europea, l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE), l'Organització per a l'Educació, la Ciència i la Cultura de Nacions Unides (UNESCO), l'Organització de la Conferència Islàmica (OIC), la Lliga d'Estats Àrabs, l'Organització per a l'Educació, la Ciència i la Cultura Islàmica (ISESCO), Ciutats i Goversn Locals Units (CGLU) i l'Organització Mundial del Turisme (OMT), així com d'altres organitzacions internacionals i nacionals públiques i privades.

5.19 La finalitat principal de l'anàlisi contingut a la Part I d'aquest informe, tant a nivell global com a nivell específic de les relacions entre les societats musulmanes i occidentals, és la de crear les bases i establir els principis morals d'una acció concertada a nivell tant institucional com de la societat civil, amb l'objectiu de fomentar l'harmonia entre cultures i reforçar l'estabilitat mundial. La resta de l'informe (Part II – Principals Camps d'acció) explora els mitjans principals amb què es podria emprendre aquesta acció: l'anàlisi de les funcions clau que actualment desenvolupen l'educació, la joventut, la migració i els mitjans de comunicació en les relacions entre societats i la proposta d'accions que es podrien emprendre en cadascun d'aquests sectors per millorar les relacions.

PART II

VI. PRINCIPALS CAMPS D'ACCIÓ

6.1 A la Part I d'aquest informe s'ha insistit en la resolució dels conflictes polítics més problemàtics i simbòlics perquè pensem que és d'importància vital fer-ho per tal de superar els obstacles a l'establiment d'una Aliança de Civilitzacions. A la vegada reconeixem que el temor mutu, la sospita i la ignorància entre cultures s'han difós més enllà del nivell dels dirigents polítics fins atènyer el cor i el pensament de la població, fins al punt que periòdicament es fa al·lusió a l'existència de diferències essencials i irreconciliables entre cultures i religions com a explicació d'una sèrie de conflictes culturals i polítics. Cal encarar a aquest inquietant fenomen de manera pragmàtica.

6.2 En particular, les polítiques d'educació, joventut, mitjans de comunicació i migratòries poden portar a terme una funció importantíssima a l'hora d'ajudar a reduir les tensions interculturals i d'establir ponts entre les comunitats. La finalitat de la Part II d'aquest informe és, per tant, proporcionar una visió de conjunt d'aquests àmbits i plantejar accions que es podrien portar a terme en cadascun, reconeixent els esforços ja en marxa i proposant vies per ampliar, reforçar, connectar i consolidar aquests esforços. Els membres del Grup d'Alt Nivell pensen fermament que ja existeix tant una preocupació significativa arreu de la comunitat internacional davant l'onada creixent de conflictes letals com un desig popular de base àmplia de seguretat i prosperitat humanes universals. Allò que cal és reforçar les vies per a llur expressió i progrés, i a aquest esforç poden aportar-hi llur contribució tots els sectors de la societat.

Educació

6.3 Els sistemes educatius s'enfronten avui al repte de preparar els joves per a un món interdependent que resulta pertorbador per les identitats individuals i col·lectives. L'educació sobre la història pròpia proporciona un sentit de comunitat i solidaritat, però cal equilibrar-la amb un coneixement dels assumptes mundials i una comprensió i apreciació d'altres societats i cultures. L'educació en les seves diferents vessants, inclosa la música, l'esport, l'art, el teatre i el cinema, pot ajudar a establir ponts entre les comunitats i les persones. Aquestes perspectives tant àmplies animen els joves a allunyar-se del tipus de pensament exclusivista que manté que els interessos d'un grup es poden fomentar a expenses dels altres grups, o que la discriminació d'un grup justifica la discriminació d'altres grups. L'educació informal pot desenvolupar una funció mobilitzadora clau per aconseguir aquests objectius.

6.4 Educació cívica i per la pau. L'educació cívica ofereix vies per encarar les qüestions relacionades amb la identitat i fomentar el respecte a la diversitat. Les ideologies radicals fomenten un món d'identitats que s'exclouen mútuament. Aquest tipus de plantejaments es poden contrarestar mitjançant el desenvolupament del respecte a les diferents cultures a través de la percepció dels valors i les idees compartides. Cal que els ciutadans tinguin coneixement d'aquests principis, consagrats a la Declaració Universal dels Drets Humans de l'ONU i a la Declaració Universal sobre Diversitat Cultural de la UNESCO, per poder funcionar de manera efectiva en un món plural.

6.5 Educació global i transcultural. Les nacions amb poblacions cada vegada més multireligioses i multiètniques han de reconèixer la necessitat d'una educació més integradora del món i els seus pobles. En les darreres dècades, moltes universitats i centres de recerca importants d'arreu del món han estat realitzant esforços per desenvolupar programes sobre "història universal" o "història de la humanitat" amb enfocaments multipolars. Els creixents esforços per ensenyar

història universal interdisciplinària a universitats i escoles contribueixen a desenvolupar el coneixement i la comprensió de la diversitat i la interdependència de les cultures d'arreu del món i a crear un sentiment d'experiència humana compartida.

6.6 Programes d'intercanvi, particularment a nivell de postgrau i científic. L'experiència més recent ha posat de manifest que els programes d'intercanvi de nivell científic – és a dir aquells on participen estudiants de postgrau i professors – poden tenir un impacte de gran abast: no només ajuden a superar malentesos culturals, sinó que contribueixen a la transmissió de coneixements, que és un factor clau del foment del desenvolupament. S'aconseguirien avenços significatius si es garantís que els programes d'intercanvi tinguessin un grau més gran de reciprocitat, per tal d'assegurar un augment dels fluxos d'intercanvi científic i de transmissió de coneixement del Nord al Sud.

6.7 Alfabetització sobre els mitjans de comunicació. L'exposició continuada de la població als mitjans de comunicació de masses representa un repte en l'àmbit de l'educació, repte que s'ha incrementat en l'era electrònica i digital. Per avaluar les fonts d'informació calen coneixements i pensament crític, i això representa una tasca educativa la importància de la qual sovint es subestima. El fet de distingir entre fets i opinions, avaluar text i imatge per comprendre llurs possibles biaixos, i construir i deconstruir un text sobre la base dels principis de la lògica són tècniques que poden ensenyar-se. La instrucció sobre els mitjans de comunicació no gaudeix de reconeixement ampli tot i la seva importància com a una part més de l'educació cívica i per la pau, i per això s'han desenvolupat pocs programes d'instrucció en el marc de l'educació bàsica actual.

6.8 Educació i religió. El dret a triar i practicar la pròpia fe sense coaccions queda consagrat a l'article 18 de la Declaració Universal dels Drets Humans i en la majoria de les tradicions religioses. Els sistemes educatius, escoles religioses incloses, han de proporcionar a llurs estudiants comprensió i respecte per les

diferents creences, pràctiques i cultures religioses del món⁸. No són només els ciutadans i els líders religiosos, sinó tota la societat en el seu conjunt, qui necessita una comprensió mínima de les tradicions religioses diferents de la pròpia i dels ensenyaments essencials sobre la compassió que comparteixen totes les religions.

6.9 Educació i desenvolupament. L'accés a l'educació encara no arriba a un gran nombre de joves i de dones, especialment als països en desenvolupament⁹. En aquells països on la pobresa obliga els pares a triar entre llurs fills, sovint són les nenes les primeres que han de deixar l'escola. Els esforços per ampliar l'accés a l'educació primària, secundària i terciària han de seguir formant part dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, utilitzant innovadors sistemes d'ensenyament a distància i mitjans tradicionals per a l'expansió d'oportunitats educatives.

6.10 Noves tecnologies i accés a Internet. L'escassa presència d'ordinadors i la falta d'accés a Internet als països en desenvolupament – fenomen conegut com a fractura digital – reforcen les desigualtats i dificulten l'aprenentatge transcultural¹⁰. Sense possibilitats d'accés generalitzat a Internet, especialment als centres d'ensenyament, les poblacions d'aquestes regions no podran participar plenament en allò que s'està convertint en la principal forma d'accés a la informació i d'interacció intercultural al món. És imprescindible augmentar el nivell d'accés a Internet als països en desenvolupament per tal que els joves d'aquestes regions puguin accedir a un corpus d'informació més ampli i a les noves formes de comunicació amb

⁸ La inadequació dels enfocaments educatius actuals sobre les relacions entre el món musulmà i l'occidental queda reflectit en una sèrie d'enquestes. El desembre del 2005, una enquesta de Gallup entre nord-americans posà de manifest que, quan eren preguntats sobre què admiraven de les societats musulmanes, la resposta més freqüent entre els entrevistats (32%) fou “no res”, i la segona (25%) fou “no ho sé”. Vegeu “Americans’ Views of the Islamic World”, Gallup Poll News Service, 8 de febrer del 2006.

⁹ Segons l'estudi del Fons de Població de Nacions Unides sobre els avenços aconseguits en la consecució del Segon Objectiu de Desenvolupament del Mil·lenni, publicat amb motiu del Dia Mundial de la Població, l'11 de juliol del 2006, tot i que hi ha hagut un augment ininterromput i continu des del 1995 de les xifres totals de joves que han acabat l'educació primària, hi continuen havent 130 milions de nens no escolaritzats i 133 milions de nens analfabets.

¹⁰ Mentre els Estats Units i Europa (amb Àsia Oriental) presenten els percentatges més alts d'ordinadors en propietat i connexions a Internet, el nivell de penetració dels ordinadors a l'Orient Mitjà i al Nord d'Àfrica és de només 18 per cada mil persones, davant d'una mitjana global d'un 73,8. Vegeu *Pocket – World in Figures – 2005 Edition*, The Economist en associació amb Profile Books LTD, Londres 2004.

persones d'altres nacions, ètnies i religions. Cal combinar aquests esforços amb suport per a eines i espais electrònics (o directament crear-los) que fomentin el diàleg i la comprensió interculturals.

6.11 Educació per a l'ocupació i per a la vida. Els reptes del desenvolupament continuen centrant molts esforços de reforma educativa quasi exclusivament en la necessitat de preparar els joves per a que trobin feina. Aquest èmfasi ha creat desequilibris en el sistema educatiu, establint una divisió rígida entre educació tècnica, científica i matemàtica d'una banda, i ciències socials i humanitats de l'altra, amb aquestes últimes devaluades en ser considerades improductives des del punt de vista econòmic. Aquesta bifurcació del coneixement s'allunya del creixent consens entre intel·lectuals sobre la importància dels enfocaments integradors i multidisciplinaris en l'educació, que preparin els estudiants per la complexitat, ambigüitat i canvis constants que caracteritzen la vida en un món multicultural.

Joventut

6.12 Augmentar les oportunitats de mobilització juvenil. L'increment global de moviments i organitzacions juvenils aquests darrers anys presenta noves oportunitats de mobilització juvenil. Els programes d'intercanvi d'estudiants, les activitats esportives i la participació a la política poden proporcionar noves oportunitats per fomentar la comprensió transcultural i el respecte a la diversitat. A més, el suport a la participació dels joves en els processos de presa de decisions pot beneficiar tota la societat en conjunt, perquè els joves són una font d'idees innovadores i proporcionen energia per al canvi positiu. En aquest sentit és extraordinàriament important donar reconeixement a la joventut no només com a font de mobilització sinó també com a actors i socis autònoms.

6.13 Programes d'intercanvi. L'intercanvi de joves és un mètode eficaç de superar les barreres culturals, d'augmentar la consciència intercultural i de fomentar el desenvolupament individual. Existeix una urgent necessitat d'augmentar de manera

radical els programes d'intercanvi entre joves originaris de diferents cultures – agafant com a base els models que han obtingut resultats positius i les lliçons apreses de les experiències europees i euromediterrànies¹¹, amb èmfasi especial en els intercanvis entre països occidentals i musulmans¹².

6.14 Alienació socioeconòmica. El percentatge d'atur juvenil és entre dues i tres vegades superior al percentatge nacional d'atur a tots els països. Pels joves de certs països predominantment musulmans el problema és especialment greu. L'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica presenten el percentatge més baix de participació juvenil al mercat laboral: 40% en comparació amb el percentatge mundial del 54%. Les estratègies per millorar el nivell de participació dels joves en l'economia, com l'orientació professional als centres d'ensenyament, les estratègies nacionals d'ocupació juvenil i el foment de la creació d'empreses per part de joves, són fórmules importants per lluitar contra l'atur juvenil.

6.15 Alienació cultural. Existeixen diversos factors que desenvolupen un paper en l'alienació cultural dels joves, com per exemple la manca de models a imitar i les poques oportunitats d'expressar qüestions rellevants pels joves en llurs propis contextos culturals i religiosos. En l'àmbit de la cultura existeix un gran desequilibri entre els productes que són representatius de la joventut occidental i els productes principalment orientats a públics no occidentals. Aquest fet no només afecta la possibilitat de què es produeixi un diàleg cultural valuós, sinó que exerceix un efecte negatiu sobre com es veuen els joves a si mateixos i a llur pròpia cultura.

6.16 Foment de la participació. La participació dels joves en institucions de la comunitat, organitzacions juvenils i òrgans rectors d'organitzacions i institucions de

¹¹ Cf. en particular els programes Erasmus, Leonardo i Sòcrates, i el Programa EuroMed per a la Joventut, organitzats tots per la Unió Europea.

¹² Un estudi recent realitzat per AEA Consulting (Nova York) sobre els intercanvis amb els EEUU ha mostrat que el 30% del total de les beques internacionals d'intercanvi cultural dels EEUU es destina a intercanvis amb Europa (la part més gran dedicada a una mateixa regió), mentre únicament el 6% es destina a l'Orient Mitjà (la part més petita dedicada a intercanvis amb una regió). Vegeu "Cultural & Artistic Exchanges Between the West and Predominantly Muslim Countries: Working Paper, May 13 2006 Meeting of the UN Alliance of

la societat civil pot proporcionar-los plataformes excepcionals per a que assumeixin papers constructius en llurs comunitats. A escala mundial, la representació juvenil ha experimentat un renovat creixement els darrers anys mitjançant les reunions de plataformes juvenils regionals. Aquestes xarxes proporcionen oportunitats per a que iniciatives com una Aliança de Civilitzacions es beneficiïn de l'aportació de joves de diferents procedències culturals, religioses i nacionals, a la vegada que col·laboren en la mobilització d'aquests joves.

Migració

6.17 La dimensió dinàmica de la migració. Pràcticament tots els Estats són Estats d'origen i de destinació de persones en migració. En un món de fronteres poroses, de mitjans de transport i de comunicació que evolucionen ràpidament i d'economies globalitzades, les diverses poblacions estan destinades a interactuar a través de la migració continua, fet que planteja nous reptes, en particular als països d'acollida. La manera com els mitjans de comunicació reflecteixin aquesta dinàmica, com l'analitzin els líders polítics i culturals i com la gestionin els dissenyadors de polítiques serà determinant per fer que les poblacions considerin la creixent diversitat o bé com una font d'energia, o bé com una amenaça.

6.18 Estratègies proactives per encarar la migració. Les estratègies coordinades a nivell nacional, regional i internacional són indispensables per prevenir el tractament inhumà i discriminatori de les poblacions en migració. La solució no consisteix a bastir murs al voltant dels Estats. Els enfocaments amb més futur semblen ser els esforços de col·laboració realitzats pels països d'origen, trànsit i destinació de grans poblacions d'immigrants per tal d'encarar les causes de la migració de masses. En aquest sentit s'aconseguirien grans avenços si els països més rics complissin llurs compromisos de realitzar inversions més grans als països en desenvolupament, perquè això, al costat del bon govern i dels esforços de desenvolupament de la capacitat als països en desenvolupament, ajudaria a millorar les condicions

econòmiques d'aquests països.

6.19 Els beneficis de la migració. Els immigrants realitzen importants aportacions al desenvolupament econòmic, social i cultural de les societats on s'estableixen. A la vegada, els treballadors immigrants proporcionen una important ajuda econòmica a llurs països d'origen, tot i que sovint a costa d'un sacrifici personal considerable. A més, les remeses representen una part important dels ingressos de divisa estrangera als països exportadors de mà d'obra.

6.20 Els reptes de la migració. La integració de les comunitats d'immigrants pot plantejar una sèrie de reptes, i entre aquests trobem les dificultats dels immigrants a l'hora d'accedir a l'educació i als sistemes de serveis socials, el fet d'haver de superar les restriccions d'accés a l'habitatge i a oportunitats d'ocupació, les barreres per arribar a ser ciutadans de ple dret i les experiències de patiment del racisme. Tanmateix, la integració de les poblacions d'immigrants musulmans als EEUU i a Europa planteja reptes especials, sobretot des dels fets del 2001. Aquestes poblacions, que actualment ja han començat a patir més discriminació a Europa i als EEUU, cada vegada temen més que hi hagi conculcacions de les llibertats civils fonamentals. Tanmateix, les dificultats a què s'enfronten els immigrants musulmans són més acusades a Europa que als EEUU. De fet, els immigrants musulmans residents als EEUU acostumen a tenir una educació de més alt nivell i una millor situació econòmica que els nord-americans no musulmans¹³.

6.21 La lluita contra la discriminació. S'han fet passos importants cap al desenvolupament i aplicació de polítiques que facilitin la integració de les comunitats d'immigrants a la vida de la societat mitjançant l'adopció, el 1997, de l'Estratègia europea per a l'ocupació, que pretén eliminar les barreres a l'ocupació de treballadors immigrants i de minories ètniques, i amb la creació de l'Observatori

¹³ Vegeu el Projecte sobre els musulmans a la Plaça Pública (Projecte MAPS) de la Universitat de Georgetown, i Nimer, Mohamed, The North American Muslim Resource Guide: Muslim Community Life in the United States and Canada, Nova York, NY, Routledge, 2002, on poden consultar-se les dades sobre nivells d'ingressos i d'educació dels immigrants als EEUU procedents de regions de majoria musulmana.

Europeu contra el Racisme i la Xenofòbia (EUMC). Cal que aquestes experiències es difonguin i s'ampliïn més enllà del context europeu.

6.22 Suport a un diàleg més ampli i integrador a tots els nivells. La creació d'estratègies d'integració coherents exigeix diàleg freqüent entre els representants del govern i les comunitats d'immigrants, els representants de la societat civil, les organitzacions religioses i els empresaris, treballant des del nivell local, el regional, el nacional i l'internacional. Tot i que el compromís informal i *ad hoc* és valuós, les estructures institucionals que donen suport al diàleg de manera regular i contínua poden garantir l'eficàcia d'aquests enfocaments a l'hora de fomentar una més gran integració. Aquests esforços ajuden a assolir l'equilibri entre les demandes d'integració i la necessitat de conservar la pròpia identitat religiosa i cultural.

6.23 Liderat. Els líders polítics, els de la societat civil i els líders religiosos d'Occident poden contribuir a establir el to amb què es desenvolupen els debats sobre immigració pronunciant-se públicament i de manera convincent en defensa dels drets dels immigrants allí on estiguin en perill, i reconeixent les aportacions dels immigrants a la vida i a l'economia de llurs comunitats.

Mitjans de comunicació

6.24 Com conformen els mitjans de comunicació les nostres opinions. Els mitjans de comunicació, en totes llurs formes, poden servir de pont entre cultures i societats. L'objectiu dels mitjans de comunicació, freqüentment mencionat, és el d'informar i educar telespectadors i lectors. Tanmateix, algunes de les pressions més fortes del món actual – les del control polític i les de les forces del mercat – obstaculitzen la producció de notícies de qualitat i de programes d'entreteniment que presentin una visió equilibrada de les cultures estrangeres. El més gran accés de les poblacions musulmanes a notícies produïdes per fonts musulmanes ha incrementat el nivell de coneixement general sobre els esdeveniments a Palestina, Iraq i l'Afganistan. Les notícies que destaquen la persecució dels correligionaris

musulmans fomenten la simpatia i la solidaritat populars. A Occident s'ha fet evident un to sensiblement més nacionalista i de vegades antimusulmà en notícies i comentaris, particularment des dels successos de l'11 de setembre del 2001.

6.25 Llibertat de premsa i responsabilitat de la premsa. A molts països el periodisme està subjecte a una manca de llibertat de premsa. On existeix aquesta llibertat, sovint les forces del mercat i els sentiments nacionalistes fan que s'exerceixin aquestes llibertats de manera irresponsable. Cal una informació objectiva i que es presentin perspectives diverses per tal d'evitar que els estereotips i les manipulacions escanyin el flux d'informació fiable.

6.26 L'impacte dels mitjans d'entreteniment. Els mitjans d'entreteniment també alimenten les percepcions hostils¹⁴. Calen urgentment imatges equilibrades de musulmans normals als mitjans de comunicació occidentals. Tot i això, estan apareixent senyals positius que indiquen que, des de l'11 de setembre del 2001, els musulmans que viuen a Occident estan participant més activament a Hollywood i a produccions cinematogràfiques europees amb l'objectiu de crear representacions més fidels de si mateixos i de llur fe.

6.27 Internet i la revolució digital. Paral·lelament a aquestes tendències, tant a Occident com al món musulmà han sorgit "nous mitjans". Internet i el desenvolupament de la producció i distribució de mitjans digitals han obert nous camins per tal que els consumidors d'aquests mitjans se'n converteixin en productors i difusors, i han proporcionat maneres d'augmentar enormement la comunicació directa entre les persones. Tot i que Internet es pot utilitzar amb finalitats destructives, també posseeix un ampli ventall d'aplicacions positives: el seu caràcter obert la converteix en una xarxa perfecta per a la interacció social i en un fòrum excepcional per intercanviar idees i informació. En aquest sentit, Internet

¹⁴ Un estudi sobre 900 pel·lícules nord-americanes amb personatges àrabs ha mostrat que la immensa majoria eren caricatures summament vulgars o racistes. Vegeu Shaheen, Jack G., Reel Bad Arabs: How Hollywood Villifies a People. Olive Branch Press, Nova York, NY, 2001

constitueix un eficaç mecanisme per superar diferències culturals i religioses, posant en contacte activistes capços de fomentar el diàleg i la comprensió.

VII. RECOMANACIONS

Les recomanacions contingudes a la present secció tenen com a destinataris el sistema de Nacions Unides, els Estats, inclosos llurs parlaments i governs de tots els nivells (nacional, regional, local i municipal), les organitzacions intergovernamentals, les organitzacions no governamentals i la societat en general. S'han formulat tenint en compte les nombroses iniciatives i esforços que ja estan en marxa en aquests àmbits. Per fomentar llur aplicació és indispensable desenvolupar acords d'associació en el marc de l'Aliança de Civilitzacions, tal i com s'indica a l'apartat 5.18.

Educació

Com que en l'àmbit de l'educació ja existeixen moltes activitats relacionades amb els objectius de l'Aliança, les recomanacions sobre aquest tema estan dirigides més aviat a l'adaptació i expansió dels esforços ja en marxa, i no tant al llançament de noves activitats.

1. *Els governs, les institucions multilaterals, les universitats, els experts en educació i els responsables de la formulació de polítiques haurien de treballar separatament i conjunta de cara a difondre una educació global, intercultural i que fomenti els drets humans.*

Caldria adoptar les mesures següents:

a. Els governs haurien de garantir que l'ensenyament primari i secundari proporcionin una educació que equilibri i integri la història i la formació de la identitat nacionals amb el coneixement d'altres cultures, religions i regions.

b. Els organismes especialitzats, com la UNESCO i la ISESCO, haurien de col·laborar amb els centres de recerca en educació i amb els responsables de l'elaboració de *curricula* a nivell regional amb la finalitat d'adaptar els recursos existents en aquest àmbit (com les sèries sobre Història de la Humanitat i el Projecte sobre Històries Regionals) per a llur utilització pràctica a les aules, i d'elaborar i aplicar una estratègia de difusió i aprofitament d'aquests recursos per part dels Estats membres.

c. Igualment, caldria desenvolupar una estratègia per a la difusió del material educatiu sobre drets humans, recolzant-se en la tasca ja portada a terme per la UNESCO i la ISESCO i de les iniciatives d'èxit demostrat, com per exemple el "Manual d'Educació en Drets Humans" de la Xarxa de Seguretat Humana.

d. Els donants públics i privats haurien de concedir beques de recerca i fons per a conferències i intercanvis interregionals a centres de formació de professorat on els especialistes en història i geografia universal desenvolupin continguts i recursos pedagògics del currículum d'història universal.

e. Els donants públics i privats haurien de donar suport a les institucions d'estudis especialitzats perquè reeditessin aquelles parts del llegat islàmic que parlen de pluralisme, racionalitat i el mètode científic, i perquè les facin accessibles a Internet en diferents llengües.

f. Els donants públics i privats haurien de donar suport als esforços educatius dirigits al conjunt de la societat, tant a Occident com a països majoritàriament musulmans, mitjançant el finançament de manifestacions artístiques, festivals cinematogràfics, viatges educatius i conferències especialitzades/educatives que ajudin a difondre la riquesa de les diferents cultures i a subratllar la importància de llur interacció.

g. Crear un fons conjunt dels sectors públic i privat amb l'objectiu de donar suport als especialistes que orienten llur activitat a l'ensenyament i a la recerca sobre el diàleg i la comprensió intercultural.

2. Caldria introduir a les escoles, especialment a l'ensenyament secundari, programes de formació sobre els mitjans de comunicació per contribuir a fomentar una actitud lúcida i crítica per part dels consumidors d'aquests mitjans cap a llur cobertura informativa.

Un punt de partida útil podrien ser projectes com la iniciativa de l'Organització per la Seguretat i la Cooperació a Europa dirigida a fomentar la sensibilització cap als mitjans i el coneixement d'Internet per tal de lluitar contra les falses percepcions, els prejudicis i el llenguatge d'incitació a l'odi.

3. Els líders religiosos, els responsables de les polítiques educatives i les organitzacions cíviques interreligioses haurien d'unir llurs esforços per desenvolupar directrius consensuades per a l'ensenyament de la religió.

Existeixen diferents iniciatives interreligioses importants a nivell internacional i molts centres de política educativa que estan investigant models per a l'ensenyament de la religió a les escoles.¹⁵ Aquells que participen actualment en aquests esforços haurien de col·laborar per tal que líders religiosos i educadors arribin a un consens sobre la necessitat d'impartir docència sobre les diferents religions del món en diferents marcs educatius, i recollir i difondre millors pràctiques, directrius consensuades i recursos educatius amb aquesta finalitat. L'objectiu últim seria proporcionar materials bàsics que les escoles i els centres de formació religiosa puguin usar en l'ensenyament de les principals creences. Caldria articular les directrius i mecanismes adequats per garantir que les escoles religioses estiguin

¹⁵ La llista inclouria, entre d'altres, la Comissió Tripartita, la Xarxa TRES a Europa, Religions per la Pau Mundial, i l'Institut Internacional d'Educació.

registrades davant les autoritats i que llurs *curricula* no fomenten l'odi cap a d'altres comunitats. D'altra banda, no s'haurien d'adoptar mesures en aquest sentit que puguin restringir la llibertat d'ensenyament o la llibertat de culte.

4. *Els governs i les organitzacions internacionals haurien de cooperar en la creació de comitès de revisió dels curricula integrats per experts en aquest àmbit i per representants de les principals tradicions religioses, amb l'objectiu d'analitzar els curricula educatius més difosos i d'assegurar-se que es compleixen els criteris d'equitat, rigor i equilibri en l'explicació de les diferents creences religioses i que no se'n denigra cap, ni a llurs seguidors.*

S'establiria un mecanisme recíproc de revisió que desenvolupés criteris d'equitat, rigor i equilibri en l'ensenyament d'altres religions i cultures, que garantís la seva aplicació coherent en les diferents regions, i que instés els països a treballar junts per aconseguir aquests objectius en llurs sistemes educatius.

5. *Els Estats membres i les organitzacions multilaterals, com l'Organització de la Conferència Islàmica i la Unió Europea, haurien d'unir llurs esforços per aplicar mesures educatives que reforcin la tolerància i el respecte interculturals, la participació cívica i el compromís social.*

Caldria adoptar les següents mesures:

a. Difusió de material educatiu a través de xarxes d'educadors, iniciatives de formació de professorat i mitjançant la convocatòria de gestors de *curricula*. Entre d'altres materials valuosos, es distribuïran els materials i programes didàctics de la UNESCO, com la Xarxa del Pla d'Escoles Associades (xarxa PEA), Cultura de Democràcia, Diferents Aspectes de la Cultura Islàmica, La tolerància: el llindar de la pau, i Cultures de Pau.

b. Identificació i finançament d'activitats que fomentin la ciutadania responsable de joves i adults i capacitar per a la participació democràtica, inclosos els *curricula* escolars habituals, els programes extraescolars i les associacions cíviques. Aquests programes haurien de contemplar l'educació sobre drets humans i l'estat de dret i desenvolupar materials didàctics d'alfabetització en mitjans de comunicació com a baluard contra la radicalització a través dels mitjans.

c. Aprofitament de les aptituds de joves i adults en accions socials constructives, com per exemple programes d'aprenentatge pel servei a la comunitat, i posada en marxa de components d'aquest tipus d'aprenentatge vinculats a programes sancionats amb diplomes o certificats.

6. *Els governs i les organitzacions internacionals, les administracions i les empreses tecnològiques haurien de cooperar per ampliar l'accés a Internet, parant especial atenció als països majoritàriament musulmans.*

L'Organització de la Conferència Islàmica (OCI) podria liderar l'articulació a nivell dels seus Estats membres d'un objectiu ambiciós però factible (per exemple, que el 2020 totes les aules de primària, secundària i de nivell universitari del món musulmà disposin d'ordinadors amb accés a Internet), reunint les empreses tecnològiques, inversors i d'altres socis que puguin ajudar a aconseguir aquest objectiu. Caldria consultar-ho als principals responsables de l'execució dels programes pilot existents en aquest àmbit i a empreses de tecnologia amb programes en països en desenvolupament, i les lliçons que se'n derivessin les hauria de transmetre l'OCI als governs de tots els seus Estats membres. L'OCI també hauria de cooperar amb el Fòrum de Govern d'Internet, creat arran de la Cimera Mundial de la Societat de la Informació celebrada a Tunis, per desenvolupar vies que accelerin la disponibilitat d'Internet als països musulmans, a preus assequibles. A més, caldria també fomentar la col·laboració amb programes com la iniciativa "Un ordinador portàtil per nen", que pretén millorar les possibilitats d'aprenentatge de milions de nens dels

països en desenvolupament.

7. *Caldria que els governs recuperessin els enfocaments integradors i globals en matèria d'educació, com a part de la reforma educativa.*

Molts dels esforços dirigits a la reforma educativa als països en desenvolupament han insistit particularment en l'educació tècnica i eminentment pràctica, com a camí per controlar els alts nivells d'atur. Sense deixar de valorar els aspectes positius d'aquesta tendència, en alguns casos la vinculació estricta de l'educació a la perspectiva laboral ha disminuït el grau d'atenció posat en les humanitats i ciències socials, i ha limitat la disponibilitat de formació en aquests àmbits en molts països en desenvolupament. Una educació integradora i equilibrada és imprescindible per desenvolupar el pensament crític i les capacitats interpretatives i adaptatives necessàries en un món caracteritzat per una complexitat i diversitat creixents. És per això que els esforços dirigits a la reforma educativa haurien de cercar l'equilibri en els continguts educatius, especialment a l'escola primària i secundària.

Joventut

1. *Caldria crear una Aliança Global de la Joventut com a mecanisme perquè els joves puguin aportar llur contribució a l'aplicació de totes les recomanacions contingudes en aquest informe (i no només les que figuren sota l'epígraf "Joventut").*

Amb el suport d'un Fons Global de Solidaritat de la Joventut, aquesta iniciativa podria iniciar-se amb la convocatòria i mobilització de diferents xarxes i associacions juvenils amb l'objectiu de fomentar el diàleg, l'aliança i una cultura de la pau. Aquests organitzacions ja s'han posat a treballar juntes a l'hora d'organitzar reunions on joves de diferents procedències tindran la possibilitat d'establir un programa d'acció que després presentaran als dirigents mundials per demanar-los llur suport i ajuda. A més s'ha realitzat un estudi on s'han identificat 468 organitzacions juvenils de 125 països que podrien participar a l'aplicació.

2. *Els Estats Units, la Unió Europea i l'Organització de la Conferència Islàmica haurien de fixar com a objectiu comú portar el número d'intercanvis de joves que es produeixen entre llurs països respectivament dels últims llocs als primers llocs de la llista d'intercanvis interregionals. Caldria donar prioritat als intercanvis per períodes llargs, als intercanvis de grups i als intercanvis amb subvenció suficient com per permetre la participació d'estrats de la societat diferents de les elits.*

Caldria ampliar els programes d'èxit demostrat, amb l'objectiu que incloguessin aquesta prioritat, i així caldria ampliar el Programa Erasmus i la xarxa Universia perquè incloguessin els països majoritàriament musulmans. Caldria ampliar el Programa Euromed Joventut més enllà de la regió mediterrània més propera amb la finalitat d'incloure tots els països d'Europa i Orient Mitjà, i el Programa del Cos de Pau nord-americà hauria d'incrementar les seves operacions a països majoritàriament musulmans. A mida que hi hagi més governs que donin llur suport als intercanvis, és més probable que més donants privats imitin llur exemple. Per garantir que la quantitat d'intercanvis no afecti llur qualitat, caldria dirigir alguns d'aquests recursos cap als següents objectius complementaris:

- a. augment del suport estructural aportat per les universitats i altres institucions que actuen com a amfitrions d'aquests intercanvis;
- b. formació de facilitadors d'intercanvis juvenils a càrrec d'organitzacions de la societat civil amb experiència en els principis de l'educació i l'aprenentatge no formals;
- c. obtenció i difusió dels resultats d'investigacions sobre els enfocaments pedagògics necessaris per l'èxit dels intercanvis. Per aconseguir-ho podrien cooperar la Comissió Europea, la Fundació Euromediterrània Anna Lindh i les organitzacions no governamentals que incloguin en llur àmbit d'acció una component de recerca i una component pràctica.

3. *Els líders religiosos i els activistes de la societat civil haurien d'establir una xarxa de llocs web per connectar els joves amb experts religiosos que puguin dirigir-s'hi de manera constructiva per tractar els reptes a què avui s'enfronta la joventut.*

Aquests llocs web podrien acollir grups de debat dirigits per experts religiosos, facilitar interpretacions de la història i de les escriptures religioses que posin en dubte els enfocaments reduccionistes, fomentar idees i mecanismes perquè els joves participin en llurs comunitats i oferir vincles amb xarxes de suport a la joventut. Tot i que això podria implicar la creació de nous llocs web, caldria començar per posar en contacte els gestors dels llocs ja existents, com per exemple Beliefnet, Islam-Online i MuslimHeritage, amb els grups de la societat civil i els líders religiosos implicats, per tal d'establir criteris de participació a la xarxa i elaborar estratègies per atènyer els joves en situació de risc.

4. *Els donants públics i privats de les societats musulmana i occidental haurien de treballar units en la creació d'un Servei de Xarxes i Fons Cultural per posar en contacte joves artistes, escriptors, músics, cineastes, etc., musulmans amb llurs homòlegs i directius de la indústria de la cultura d'Occident.*

L'objectiu seria facilitar la difusió a d'altres societats de la cultura musulmana contemporània i, al mateix temps, fomentar la causa del diàleg i la comprensió.

5. *Caldria crear una coalició de les parts interessades amb l'objectiu de dissenyar una estratègia d'ocupació juvenil consensuada. Caldria establir i donar suport a una coalició d'organismes multilaterals i d'organitzacions de la societat civil amb experiència en la promoció de l'ocupació juvenil, que s'encarregaria de dirigir iniciatives pilot de base àmplia en aquest àmbit, particularment als països on l'atur i l'alienació dels joves representa un greu problema.*

Les consultes realitzades en aquest sentit amb la Xarxa d'Ocupació Juvenil¹⁶ i amb les organitzacions no governamentals indiquen que aquesta iniciativa rebria bona acollida i que els models de "finestreta única" pel que fa a l'ocupació juvenil (inclosa la formació laboral, la confecció de l'historial professional i preparació d'entrevistes laborals, la cerca de feina i col·locació, l'assessorament professional i fins i tot el finançament amb microcrèdits) han tingut èxit a nivell nacional.

6. Les agències de donants públics i privats haurien de donar suport a associacions, xarxes i organitzacions de noies i dones joves que fomenten l'educació de les joves, desenvolupen plataformes per a la participació de les dones en tots els aspectes de la societat o que tiren endavant d'altres projectes que millorin la situació de la dona.

En molts llocs del món els avenços cap a la igualtat de gènere avancen amb una lentitud exasperant. El setanta per cent dels 130 milions de nens sense escolaritzar són de sexe femení. Les dones representen dos terços dels 960 milions d'adults que no saben llegir, i dels mil milions de persones més pobres del món, tres cinquenes parts són dones i nenes¹⁷. Les iniciatives a nivell local, regional i nacional poden ajudar a reequilibrar la balança. En particular, pot ser de gran ajuda per resoldre aquestes injustícies el suport ofert a les organitzacions de la societat civil que pretenen crear millors oportunitats per l'aprenentatge, més possibilitats d'ocupació i millors condicions de vida per les dones.

Migració

Les recomanacions en aquest àmbit es formulen en el benentès que els governs amb poblacions immigrants importants ja estan treballant seriosament per facilitar llur integració. Les recomanacions que fem aquí són el fruit dels debats celebrats, i llur finalitat és donar suport als esforços que ja s'estan realitzant en aquest sentit. L'èxit de la integració es veu afavorit per iniciatives com el *Manual per a*

¹⁶ La Xarxa d'Ocupació Juvenil és una iniciativa conjunta de Nacions Unides, el Banc Mundial i l'Organització Internacional del Treball.

¹⁷ Informe anual del 2005 del Programa de Nacions Unides pel Desenvolupament.

l'establiment de polítiques de migració laboral efectives als països d'origen i de destinació¹⁸ i el Fòrum Mundial sobre Migració i Desenvolupament proposat pel Secretari General de Nacions Unides coincidint amb l'elaboració d'aquest informe.

1. Els governs amb poblacions immigrants importants haurien d'incrementar els incentius, els mecanismes de suport i el finançament de les escoles i de les associacions que col·laboren amb elles per fomentar la participació dels estudiants en els programes d'aprenentatge al servei de la comunitat i d'educació cívica.

2. Els governs municipals i les fundacions locals haurien d'intensificar llur suport a la creació d'organitzacions comunitàries de joves.

Ambdós programes contribueixen a situar els joves immigrants dins les comunitats més àmplies fora de l'escola i proporcionen experiència directa sobre interacció social i activisme cívic amb altres joves, fet que pot ajudar a reduir els sentiments d'alienació.

3. Els donants públics i privats haurien d'augmentar el finançament de les institucions de la societat civil que treballen amb les comunitats d'immigrants per desenvolupar mecanismes de suport que fomentin una més gran implicació dels pares a l'escola i proporcionin informació i educació per augmentar el nivell d'apoderament de les comunitats d'immigrants.

Aquests mecanismes tractarien els obstacles (com la llengua, dificultats i escassetat de transport, manca de temps fora de la feina i les tasques domèstiques, i la manca d'experiència en la participació dels progenitors a l'escola) que sovint limiten o impedeixen la participació dels pares a l'escola. Aquests esforços podrien ajudar substancialment a reduir l'alienació social dels joves immigrants, minimitzant llur experiència de viure "a dos mons diferents": un habitat per llurs famílies, en especial

¹⁸ Elaborat conjuntament per l'Organització per la Seguretat i la Cooperació a Europa, l'Organització Internacional per les Migracions i l'Organització Internacional del Treball.

llurs progenitors, i un altre habitat per llurs companys i professors de l'escola. El desenvolupament de programes d'assessorament que ajudin els immigrants a entendre millor les normes jurídiques, els costums i les vies de participació a la societat facilitaria molt la integració. Igualment, seria útil crear un sistema d'alerta multilingüe que informés els immigrants dels canvis legislatius que els afecten.

4. *La Unió Europea hauria de cooperar amb els Estats membres per uniformar i integrar a tot el continent la recollida de dades sobre l'accés dels immigrants al mercat de treball i a l'habitatge, i també als serveis sanitaris, socials, educatius i d'altres serveis comunitaris, i llurs experiències en aquest sentit.*

La disponibilitat d'aquestes dades permetria a l'Observatori Europeu del Racisme i la Xenofòbia (EUMC), a d'altres institucions de recerca semblants i als governs, realitzar un seguiment dels avenços en la lluita contra la discriminació a les comunitats d'immigrants. Això, al seu torn, ajudaria a identificar les polítiques i iniciatives de governs, empreses i institucions de la societat civil que han tingut èxit en la lluita contra la discriminació, per poder donar-los un reconeixement (i fins i tot premiar públicament de manera manifesta per part de la Unió Europea), aprofundir-hi (fins i tot es podrien incloure en "informes de país" anuals) i possiblement replicar-les a d'altres llocs.

5. *Els donants públics i privats a qui preocupen les relacions interconfessionals i/o la integració dels immigrants haurien d'augmentar el finançament dirigit a fomentar el diàleg i l'organització comunitària dins les comunitats d'immigrants.*

Un suport més gran a aquestes iniciatives propiciaria l'aparició a les comunitats d'immigrants d'uns líders (inclosos els líders religiosos) correctament integrats a les societats nord-americana i europea, i també la creació d'associacions i xarxes que puguin ser entitats representatives pel diàleg intercultural i interconfessional amb d'altres comunitats i amb els organismes públics.

6. *Els líders de les comunitats d'immigrants i les autoritats dels països d'acollida haurien de cooperar en l'elaboració de material (per exemple, butlletins d'Internet, anuncis i circulars de l'administració pública) que ajudin a fomentar el respecte per la diversitat i les bones relacions comunitàries.*

7. *Les universitats i centres de recerca nord-americans i europeus haurien d'ampliar llurs investigacions sobre la important aportació tant de caràcter econòmic com cultural i social que les comunitats d'immigrants realitzen a la vida dels EEUU i Europa. També haurien de fomentar les publicacions procedents del món musulmà sobre tot un ventall de temes relacionats amb el món islàmic i musulmà.*

Aquestes investigacions podrien servir de base als polítics i periodistes que necessiten dades fiables sobre el paper essencial que porten a terme les comunitats d'immigrants. Un liderat públic clar i audible en defensa dels immigrants redueix el sentiment d'alienació d'aquestes comunitats i permet que continuï endavant el debat sobre les polítiques d'immigració, minimitzant a la vegada els fantasmes del racisme i la xenofòbia que l'amenacen. És essencial realitzar una campanya als mitjans de comunicació per lluitar contra la discriminació mitjançant missatges continus sobre els immigrants, destacant els avantatges de la diversitat per a qualsevol país, les contribucions dels immigrants i el perill que representen els estereotips. En aquesta campanya caldria subratllar que totes les persones que viuen en un país tenen dret a demanar i obtenir serveis de qualitat, a protestar si se'ls discrimina i a cercar la solució adequada.

8. *Els Governos han de participar al Fòrum Global sobre Migració i Desenvolupament per intensificar la cooperació i elaborar un plantejament integrat sobre migració i desenvolupament.*

Aquest fòrum consultiu permetrà als Governos elaborar unes bases de comprensió comunes sobre els aspectes de les polítiques de migració que tenen un potencial més gran per contribuir al desenvolupament. També fomentarà una millor percepció

dels avantatges pels països d'acollida derivats de la immigració .

Els mitjans de comunicació

1. *Els professionals dels mitjans de comunicació han d'elaborar, articular i aplicar codis de conducta de caràcter voluntari.*

No es pot sobrevalorar el poder que tenen les paraules i les imatges a l'hora de conformar la nostra percepció del món. Els professionals dels mitjans de comunicació han de fer un ús responsable d'aquest poder. En aquest sentit, informar amb precisió és fonamental, però no suficient. Els periodistes i els directors dels mitjans han d'estar alerta davant la repercussió que llurs opcions editorials i les opinions implícites en llurs notícies poden tenir sobre la percepció que el públic posseeix sobre qualsevol assumpte. Algunes associacions, com la Federació Internacional de Periodistes, han elaborat normes que, tanmateix, les associacions de professionals ni apliquen ni controlen amb la coherència i el rigor amb què ho fan els professionals de la medicina o del dret, per exemple, a l'hora d'aplicar llurs directrius professionals i codis de conducta. El respecte d'aquestes normes és particularment important en els moments de crisi, quan s'exacerben els sentiments i els temors populars, i a l'hora de parlar de la intersecció entre la religió i la política. El fet de parar més atenció a la responsabilitat de la premsa no ha de perjudicar, ni té perquè fer-ho, la defensa de la llibertat de premsa.

2. *Les Escoles de Periodisme interessades haurien de crear programes de formació que ajudessin els periodistes a ampliar llur comprensió sobre els principals problemes internacionals, especialment en aquells àmbits on es solapen religió i política, i a millorar llur capacitat d'informar el públic de manera fidedigna i equilibrada.*

3. *Les persones més representatives dels àmbits acadèmic, religiós, polític, cultural i de la societat civil haurien de proporcionar continguts als mitjans (articles*

d'opinió, comentaris i declaracions en format de vídeo o d'àudio) que servissin per augmentar la comprensió intercultural, especialment en temps de crisi.

Els defensors d'una més gran comprensió entre cultures i religions han d'aprofitar els moments més propicis per fomentar-la, quan les relacions entre les societats occidentals i de majoria musulmana són notícia i els directors i redactors busquen continguts. Si es proporcionen a redactors i directors de mitjans d'arreu del món respostes ràpides davant de situacions de crisi, es pot influir en la balança a l'hora de fer que les poblacions tinguin una visió constructiva, i no polaritzada, de la importància i el significat d'uns determinats fets. La importància dels comentaristes, l'oportunitat de llurs comentaris i el subministrament de materials en la llengua local maximitzarien llur utilitat. Existeixen models d'aquests sistemes que han funcionat amb èxit, tot i que no a escala mundial.

4. *Els donants públics i privats haurien de dedicar més recursos a la producció de mitjans de comunicació que tinguin per objectiu millorar les actituds de la població entre les diferents cultures.*

Caldria concedir més fons als programes dirigits a millorar la comprensió entre les diferents cultures i societats. Si es subvenciona la producció de programes pilot que, si tenen èxit, aconsegueixen que les cadenes de radiodifusió hi inverteixin convertint-los en sèries, els fons utilitzats podrien ser un catalitzador per a molts programes mediàtics sense que fossin necessàries inversions a gran escala. Caldria donar prioritat a quatre tipus de produccions mediàtiques:

- a. productors que hagin obtingut el suport d'una cadena i estiguin participant en un projecte conjunt o en una coproducció que superi les fronteres culturals o religioses;
- b. productors que intentin crear continguts educatius pensats per ser transmesos a través de formats d'entreteniment innovadors i populars

i/o perquè llur difusió s'esdevingui durant grans esdeveniments que atreguin l'atenció mundial (com per exemple el Mundial de futbol, els Jocs Olímpics, etc.);

- c. les produccions dirigides a la joventut que intentin superar els estereotips imperants, com per exemple videojocs, programes de dibuixos animats o llocs web per a joves que fomentin un diàleg continu i constructiu entre les diferents cultures i creences;
- d. la producció de sèries de televisió en diferents llengües que tractin aspectes històrics, socials i psicològics de les relacions entre les societats amb la finalitat de fomentar la comprensió mútua.

5. *Caldria animar i donar suport als representants de la societat civil i dels mitjans de comunicació que comparteixen l'interès per l'impacte de la televisió i el cinema en les relacions interculturals perquè produeixin pel·lícules i d'altres continguts dirigits a millorar el grau de comprensió entre les cultures.*

Caldria donar suport a productors i guionistes (en particular, però no exclusivament, als de Hollywood), i també als actors de la societat civil i als investigadors en l'àmbit de la salut pública, amb l'objectiu que treballin junts per tal d'avaluar la influència que tenen el cinema i la televisió sobre les actituds i les conductes i per tal que mostrin amb més freqüència, normalitzats, musulmans i d'altres comunitats infrarepresentades o víctima d'estereotips negatius als mitjans populars.¹⁹

6. *Els Governos, les organitzacions de mitjans de comunicació i la societat civil haurien de col·laborar per tal de bastir programes que fomentin l'ús d'internet com a instrument del diàleg intercultural.*

¹⁹ L'Institut Est-Oest i l'Escola de Salut Pública de Harvard ja treballen en aquesta direcció i per tant són socis probables en la tasca de fer-ho avançar.

Internet és una eina informativa clau, que obre la porta als mitjans d'arreu del món i a un ampli ventall de recursos. Per això, pensem, és fonamental que s'ampliï considerablement l'accés a Internet (vegeu la recomanació nº 6 en matèria educativa). Però d'Internet també se'n pot abusar divulgant estereotips racials i opinions intolerants que incitin a l'odi i a la violència. Per contrarestar aquest fenomen caldria fomentar de manera activa totes aquelles iniciatives que utilitzin Internet com a eina per al diàleg i la comprensió interculturals.

7. *Caldria llançar una iniciativa, basada en la col·laboració i la reciprocitat, amb l'objectiu de fer un seguiment de la cobertura mediàtica de les relacions entre el món islàmic i l'occidental, per portar a terme una revisió exhaustiva dels mitjans i premiar els esforços dirigits a millorar la cobertura de les relacions entre les societats musulmana i occidental.*

Les revisions crítiques mútues i la concessió de premis per part d'una coalició àmpliament representativa de les agències encarregades d'aquest seguiment –com les que gestionen la Unió Europea, l'Organització de la Conferència Islàmica i algunes organitzacions de la societat civil- generarien un perfil públic més visible i una més gran legitimitat que no pas els esforços individuals centrats només en els mitjans d'una única comunitat.

8. *Els donants públics i privats haurien de crear un "fons de risc" per fer contrapès a les forces del mercat que encoratgen l'existència de materials culturals i mediàtics estereotipats i sensacionalistes.*

Les sales de cinema i de teatre, els museus, les editorials i d'altres entitats culturals haurien de poder beneficiar-se d'un fons que oferís assegurances contra el risc de pèrdues quan decidissin exhibir pel·lícules, obres i d'altres productes culturals que humanitzin i normalitzin les opinions que la població occidental i les societats de majoria musulmana tenen l'una sobre l'altra. Un bon exemple d'això seria explicar als països occidentals la història de dones musulmanes cèlebres i amb èxit, exhibir

al món musulmà històries de jueus famosos per llur defensa dels drets humans i la justícia social o explicar clàssics de la literatura musulmana i occidental per tal de lluitar contra els estereotips imperants.

9. *L'Aliança de Civilitzacions hauria de treure profit dels grans esdeveniments mediàtics, culturals i esportius per fomentar es seus objectius.*

Serà més difícil assolir els objectius de l'Aliança de Civilitzacions si romanen restringits als Estats i a les organitzacions internacionals. Resulta vital mobilitzar l'opinió pública internacional. Els esdeveniments culturals i esportius ofereixen una excepcional oportunitat d'arribar a públics més nombrosos. Per això és aconsellable aprofitar l'ocasió que brinden aquests esdeveniments per fomentar els objectius de l'Aliança de Civilitzacions.

VIII. EXECUCIÓ DE LES RECOMANACIONS

Las recomanacions que conté aquest informe constitueixen el contingut principal del pla d'acció sol·licitat pel Secretari General de l'ONU en el mandat que establí pel Grup d'Alt Nivell. Prenent com a base la reacció tan positiva amb què l'Aliança de Civilitzacions ha estat rebuda per diferents Governos, institucions multilaterals i representants de la societat civil²⁰, el Grup d'Alt Nivell espera comptar amb un suport i un interès considerables per part d'aquestes instàncies per fomentar aquestes recomanacions. Algunes recomanacions s'han proposat sabent que ja s'estan portant a la pràctica o projectant iniciatives semblants. Per tal d'assolir el màxim aprofitament d'aquests esforços, augmentar llur impacte col·lectiu i agafar impuls per l'execució de les recomanacions contingudes en aquest informe, suggerim que Nacions Unides adopti les mesures següents:

²⁰ A la pàgina web de l'Aliança poden trobar-se les manifestacions de suport rebudes d'Estats, organitzacions internacionals i organitzacions de la societat civil.

1. El Secretari General de l'ONU hauria de nomenar un Alt Representant per a l'Aliança de Civilitzacions encarregat de supervisar l'execució de les recomanacions que conté aquest informe i d'assegurar la visibilitat i la continuïtat de l'Aliança. L'Alt Representant podria també estar a disposició del Secretari General de l'ONU per ajudar a desactivar les tensions religioses i culturals entre les comunitats en moments de crisi. Un grup de persones eminents assistiria l'Alt Representant en el compliment d'aquestes funcions.
2. Caldria crear una reduïda oficina de suport a l'Alt Representant. La primera tasca d'aquesta oficina seria elaborar un pla detallat d'execució per portar a la pràctica les recomanacions d'aquest informe. Aquest pla hauria d'incloure:
 - a) l'establiment de relacions d'associació i d'acords amb diferents institucions públiques i privades a nivell internacional, nacional i local per tal de portar a la pràctica junts projectes específics;
 - b) la participació a les principals conferències i reunions programades ja per als propers anys, que oferiran l'ocasió de desenvolupar, reforçar i donar publicitat a les diferents iniciatives i activitats de l'Aliança de Civilitzacions²¹.
3. Caldria crear un Fòrum per a l'Aliança de Civilitzacions sota els auspicis de l'ONU que proporcionés un lloc de trobada habitual per als representants dels governs, les organitzacions internacionals, la societat civil i el sector privat amb l'objectiu de crear associacions i expressar compromisos d'acció.
4. Caldria fomentar i promoure *Consells de l'Aliança* autònoms a nivell nacional, regional i/o local, per tal de garantir una participació i implicació generalitzades de la societat civil. Aquests òrgans actuarien com a enllaços

²¹ Es pot trobar una llista provisional d'aquests esdeveniments a la pàgina web de l'Aliança de Civilitzacions (www.unaoc.org)

per a l'execució i coordinació de les activitats relacionades amb l'Aliança.

5. Caldria estudiar la inclusió d'un nou punt, relatiu a l'Aliança de Civilitzacions, a l'ordre del dia del 62 període de sessions de l'Assemblea General de Nacions Unides.
6. Caldria crear un "Fons de l'Aliança de Civilitzacions" per donar suport a la cooperació mundial sobre qüestions interculturals i fomentar iniciatives dirigides a encoratjar el diàleg i a crear ponts entre les comunitats.
7. La pàgina web de l'Aliança de Civilitzacions (www.unaoc.org) s'hauria d'ampliar perquè es convertís en una eina essencial per al foment del diàleg intercultural.

ANNEX 1: MANDAT DEL GRUP D'ALT NIVELL

25 d'agost del 2005

El Secretari General de Nacions Unides ha llançat una iniciativa, copatrocïnada pels presidents dels Governos d'Espanya i de Turquia, per a una Aliança de Civilitzacions.

Context

- La iniciativa respon a un ampli consens entre les nacions, les cultures i les religions en el sentit que totes les societats són interdependents i estan unides entre si en llur desenvolupament i seguretat, i en llur benestar mediambiental, econòmic i financer. L'Aliança intenta forjar una voluntat política col·lectiva i mobilitzar una acció concertada als nivells institucional i de la societat civil per superar els prejudicis, els errors de percepció i la polarització que militen contra aquest consens. I espera aportar una contribució a la creació d'un moviment global que, reflectint la voluntat de la gran majoria de la població, rebutgi l'extremisme en qualsevol societat.
- Els esdeveniments dels últims anys han exacerbat la desconfiança, la por i la manca d'entesa mútua entre les societats islàmiques i occidentals. Aquest ambient ha estat explotat pels extremistes arreu del món. Només una coalició global serà capaç d'evitar un deteriorament encara més gran de les relacions entre les societats i les nacions, que amenaçaria l'estabilitat internacional. L'Aliança intenta contrarestar aquesta tendència establint un paradigma de respecte mutu entre civilitzacions i cultures.

Grup d'Alt Nivell

- Per tal de guiar aquesta iniciativa, el Secretari General, mitjançant consultes

amb els copatrocinadors, ha establert un Grup d'Alt Nivell de persones eminentes amb els objectius següents:

- Oferir una valoració de les amenaces noves i emergents a la pau i la seguretat internacionals, en particular de les forces polítiques, socials i religioses que fomenten l'extremisme;
 - identificar accions col·lectives tant a nivell institucional com a nivell de la societat civil per fer front a aquestes tendències;
 - recomanar un programa d'acció practicable pels Estats, les organitzacions internacionals i la societat civil dirigit a fomentar l'harmonia entre les societats.
- Amb aquest objectiu, el Grup d'Alt Nivell estudiarà estratègies pràctiques per:
 - reforçar l'entesa mútua, el respecte i els valors compartits entre els diferents pobles, cultures i civilitzacions;
 - contrarestar la influència dels grups que fomenten l'extremisme i l'exclusió d'aquells que no comparteixen llurs visions del món;
 - contrarestar l'amenaça contra la pau i l'estabilitat mundials que suposa l'extremisme;
 - fomentar en totes les societats la consciència que la seguretat és indivisible i que és una necessitat vital per a tots, i que la cooperació global és un requisit previ indispensable per a la seguretat, l'estabilitat i el desenvolupament.
 - El Grup d'Alt Nivell presentarà un informe que contingui una anàlisi i un

programa d'acció pels Estats, les organitzacions internacionals i la societat civil amb mesures pràctiques dirigides, entre d'altres coses, a:

- subratllar la importància de l'entesa mútua i proposar mecanismes específics per fomentar-la, i entre aquests, però no exclusivament, el desenvolupament de millors marcs de cooperació internacional i l'ús dels mitjans de comunicació (inclosa Internet) per fomentar i emmarcar els debats públics de maneres constructives;
 - cultivar la cooperació entre les iniciatives actuals dirigides a permetre que siguin els qui formen la majoria principal –que són abassegadorament moderats i rebutgen les opinions dels extremistes– els qui marquin l'agenda;
 - establir associacions que ajudin les diverses societats a entendre millor llurs diferències a la vegada que es subratlla i s'actua en base a allò que tenen en comú;
 - proposar mesures que permetin als sistemes educatius fomentar el coneixement i la comprensió d'altres cultures i religions;
 - allargar la mà a la joventut del món per tal d'inculcar-li els valors de la moderació i la cooperació, i per fomentar l'apreciació de la diversitat;
 - fomentar la consciència que la seguretat, l'estabilitat i el desenvolupament són necessitats vitals per a tots, i que per aconseguir-les cal cooperació global, i presentar propostes pràctiques per fomentar la seguretat mútua.
- El Grup d'Alt Nivell presentarà el seu informe durant la segona meitat del 2006 al Secretari General, qui determinarà, en consulta amb els copatrocinadors, la manera apropiada de presentar el programa d'acció a la

comunitat internacional. A continuació, un grup més reduït de nivell semblant podria supervisar l'aplicació del programa.

Estructura de suport

- Una secretaria dirigida per un director experimentat elaborarà estudis, anàlisis i propostes per a que el Grup d'Alt Nivell les estudiï. També cooperarà amb iniciatives semblants i utilitzarà els resultats assolits o en curs d'assoliment a d'altres fòrums.

ANNEX 2: MEMBRES DEL GRUP D'ALT NIVELL

Copatrocinadors		
1.	Prof. Mehmet Aydin (Turquia) Copresident	Ministre d'Estat de Turquia i Professor de filosofia
2.	Prof. Federico Mayor (Espanya) Copresident	President de la Fundació "Cultura de Pau" i ex Director General de la UNESCO
Orient Mitjà		
3.	Seyed Mohammed Khatami (Iran)	Ex President de l'Iran
4.	Sa Altesa Sheikha Mozah (Qatar)	Consort de l'Emir de Qatar i Presidenta de la Fundació de Qatar per l'Educació, la Ciència i el Desenvolupament de la Comunitat
5.	Dr. Ismail Serageldin (Egipte)	President de la Biblioteca d'Alexandria
Nord d'Àfrica		
6.	Dr. Mohammed Charfi (Tunis)	Ex Ministre d'Educació de Tunis
7.	Sr. André Azoulay (Marroc)	Conseller de S.M. el Rei Mohammed VI del Marroc
Àfrica Occidental		
8.	Sr. Moustapha Niassé (Senegal)	Ex Primer Ministre del Senegal
Àfrica del Sud		
9.	Arquebisbe Desmond Tutu (República de Sud-àfrica)	Arquebisbe de Ciutat del Cap
Europa Occidental		
10.	Sr. Hubert Vedrine (França)	Ex Ministre d'Assumptes Exteriors, França
11.	Sra. Karen Armstrong (Regne Unit)	Historiadora de les religions
Europa Oriental		
12.	Prof. Vitaly Naumkin (Rússia)	President del Centre Internacional i Càtedra d'Estudis Estratègics i Polítics, Universitat Pública de Moscou
Amèrica del Nord		
13.	Prof. John Esposito (EE.UU.)	Director i Fundador del Centre Príncep Al-Waleed bin-Talal per a l'entesa entre musulmans i cristians (Universitat de Georgetown) i Director Editorial de l'Enciclopèdia Oxford del Món Islàmic.
14.	Rabí Arthur Schneier (EE.UU.)	President de la Fundació Apel·lació a la Consciència. Rabí Principal de la sinagoga d'East Park.
Amèrica Llatina		
15.	Sr. Enrique Iglesias (Uruguai)	Secretari General de la Conferència Iberoamericana i ex President del Banc Interamericà de Desenvolupament
16.	Prof. Candido Mendes (Brasil)	Secretari General de l'Acadèmia de la Llatinitat
Àsia Meridional		
17.	Dr. Nafis Sadik (Pakistan)	Conseller Especial del Secretari General de Nacions Unides
18.	Sra. Shobhana Bhartia (Índia)	Diputada del Parlament Indi; Vicepresidenta i Redactora en Cap del <i>The Hindustan Times</i> , Nova Delhi
Sud-est Asiàtic		
19.	Sr. Ali Alatas (Indonèsia)	Ex Ministre d'Assumptes Exteriors d'Indonèsia
Àsia Oriental		
20.	Prof. Pan Guang (Xina)	Director i Professor, Acadèmia de Ciències Socials de Xangai

ALTRES DOCUMENTS D'INTERÈS

Els documents següents relatius a l'Aliança de Civilitzacions i la tasca del Grup d'Alt Nivell, inclosos els discursos, declaracions i investigacions de base, es poden consultar a la pàgina web de l'Aliança de Civilitzacions (www.unaoc.org).

1. Declaració del President del Govern espanyol, Sr. José Luís Rodríguez Zapatero, davant de l'Assemblea General de Nacions Unides, proposant una Aliança de Civilitzacions, el setembre del 2004.
2. Apartat 144 de la Cimera de l'ONU (14 de setembre del 2005) sobre els Objectius del Mil·leni +5, on s'acull amb satisfacció la iniciativa de l'Aliança de Civilitzacions.
3. Document de plantejament de l'Aliança de Civilitzacions.
4. Discursos pronunciats pels copatrocinadors i el Secretari General de l'ONU a la primera reunió del Grup d'Alt Nivell celebrada a Ciutat de Palma, Mallorca, Espanya.
5. Reunions i audiències celebrades pel Grup d'Alt Nivell..
6. Document elaborat pels Srs. André Azoulay i Hubert Védrine sobre el conflicte palestino-israelià.
7. Conferències i reunions relacionades amb l'Aliança de Civilitzacions.
8. Llista de governs, organitzacions i declaracions de suport a l'Aliança de Civilitzacions.
9. Documents de referència, declaracions internacionals i projectes relacionats amb l'Aliança de Civilitzacions.